

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 5
2016.**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:

<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

1. Немањина бр. 22-26,
телефон: 3616-296, 363-1620, 363-1104, 3613-734/лок. 1620 и 1104

или електронски: **biblioteka@uzzpro.gov.rs**

Уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења
(**smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs**)

Сарадници: Јелена Васиљевић, оператер за системе базе података
Дејан Станојловић, оператер за системе базе података
Радмила Тубин-Михајловић, оператер припреме података
Гордана Михајловић, оператер припреме података
Гордан Горуновић, оператер за системе базе података
Смиљана Павков, документалиста

Компјутерска обрада: Радинка Мићовић, програмер софтверских решења и
Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

ШТАМПА:

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
Београд, Немањина 22-26

САДРЖАЈ

- 1.** Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда
- 2.** Списак претплата на дневне листове, службена гласила и часописе
- 3.** Преглед садржаја нових бројева часописа
- 4.** Преглед старих публикација
- 5.** Преглед нових књига
- 6.** Листа најчитанијих књига

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о додели одликовања, Ордена Републике Србије на великој огрлици за изузетне заслуге у развијању и учвршћивању мирољубиве сарадње и пријатељских односа између Републике Србије и Народне Републике Кине, Си Ђинпингу, председнику Народне Републике Кине, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Уредба о изменама Уредбе о канцеларијском пословању органа државне управе, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Одлука о измени Одлуке о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему Аутономне Покрајине Војводине и систему локалне самоуправе за 2015. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Одлука о додели мандата народних посланика Народне скупштине, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2016

Одлука о измени Одлуке о броју судија у судовима, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Решење о допуни Решења о утврђивању листе означених лица, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2016

Решење о додели мандата члана националног савета ради попуне упражњеног места у Националном савету словачке националне мањине, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2016

Решење о додели мандата члана националног савета ради попуне упражњеног места у Националном савету ромске националне мањине, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2016

Извештај о укупним резултатима избора за народне посланике Народне скупштине, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Покрајинска уредба о измени Покрајинске уредбе о максималном броју запослених у систему Аутономне Покрајине Војводине за 2015. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 25/2016

Покрајинска уредба о измени Покрајинске уредбе о максималном броју запослених у систему Аутономне Покрајине Војводине за 2015. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 28/2016

Покрајинска уредба о измени Покрајинске уредбе о максималном броју запослених у систему Аутономне Покрајине Војводине за 2015. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 31/2016

Решење о разрешењу дужности секретара Покрајинске владе, Романе Рудић, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 26/2016

Решење о давању овлашћења за обављање послова секретара Покрајинске владе, Татијани Ђукановић, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 28/2016

Извештај о коначним резултатима избора за посланике у Скупштини Аутономне Покрајине Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 27/2016

Извештај о укупним резултатима избора за посланике у Скупштини Аутономне Покрајине Војводине одржаних 24. априла 2016, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 30/2016

Службени лист Града Београда

Одлука о измени и допуни Одлуке о Градској управи Града Београда, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

Одлука о употреби имена, грба и заставе Града Београда, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о утврђивању Програма подстицања привредног развоја Подриња у 2016. години, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Уредба о утврђивању Годишњег програма развоја саветодавних послова у пољопривреди за 2016. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2016

Уредба о издавању доплатне поштанске марке „Изградња Спомен-храма Светог Саве”, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Одлука о образовању Комисије за давање предлога Влади за избор и спровођење модела стратешког развоја Акционарског друштва Аеродром Никола Тесла Београд, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Одлука о образовању Радне групе за израду Предлога акционог плана за подизање капацитета у трговини у земљама западног Балкана, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2016

Одлука о образовању Радне групе за борбу против кријумчарења дувана, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2016

Одлука о изменама и допунама Одлуке о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Одлука о изради Стратешке процене утицаја Плана заштите вода од загађивања на животну средину, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Правилник о утврђивању Годишњег програма пострегистрационе контроле средстава за заштиту биља за 2016. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Правилник о ликвидности брокерско-дилерског друштва, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2016

Правилник о изменама и допунама Правилника о правилима понашања инвестиционог друштва приликом пружања услуга, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2016

Правилник о обрасцу пријаве за доделу средстава подстицаја, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2016

Правилник о условима за издавање и одузимање овлашћења за оцењивање усаглашености типа амбалаже, односно посуде под притиском или цистерне за транспорт опасног терета, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2016

Правилник о усклађеним износима оствареног укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса енергетски угроженог купца, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Правилник о врстама и количинама опасних материја, објектима и другим критеријумима на основу којих се сачињава План заштите од удеса и предузимају мере за спречавање удеса и ограничавање утицаја удеса на живот и здравље људи, материјална добра и животну средину, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Правилник о посебним условима хигијене ситног воћа у свежем и смрзнутом стању у фази производње, прераде и промета, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Правилник о измени и допуни Правилника о условима, начину и обрасцу захтева за остваривање права на регрес за премију осигурања усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Правилник о утврђивању Листе српских стандарда из области опште безбедности производа, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Правилник о начину и условима електронске обраде и коришћења података Централне евиденције привремених ограничења права лица регистрованих у Агенцији за привредне регистре, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Правилник о Класификацији основа привременог ограничења права, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Правилник о начину вођења, садржини и обрасцу евиденције овлашћења за обављање стручног прегледа жичара, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Правилник о изменама Правилника о аеродромским накнадама, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Наредба о одређивању условно забрањене зоне LY R8 Beograd и условима за одвијање летења у условно забрањеној зони LY R8 Beograd, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2016

Исправка Наредбе о одређивању условно забрањене зоне LY R8 Beograd и условима за одвијање летења у условно забрањеној зони LY R8 Beograd, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Листа о измени Листе средстава за заштиту биља на основу издатих решења о регистрацији средстава за заштиту биља, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2016

Службени лист Града Београда

Одлука о постављању станица за изнајмљивање бицикала на територији града Београда, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

Одлука о допунама Одлуке о располагању становима Београда, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

Одлука о начину, условима, критеријумима и мерилима за доделу пословног простора који је у јавној својини Града Београда у закуп под посебним условима у циљу подстицања самозапошљавања и проширења пословања, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

Одлука о начину, условима и критеријумима за избор корисника средстава у оквиру мера и активности за подршку развоја иновативних делатности и самозапошљавања које се финансирају из буџета Града Београда, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

Одлука о начину, условима и критеријумима за избор корисника средстава у оквиру мера и активности за подршку развоја женског предузетништва које се финансирају из буџета Града Београда, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

Одлука о начину, критеријумима и мерилима за избор програма и пројеката у туризму који се финансирају из буџета Града Београда, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

Одлука о одређивању ближих техничких и других услова за угоститељске објекте који се не категоризују, а који се налазе у стамбеним зградама, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

Одлука о праву на накнаду дела трошкова боравка деце у предшколској установи чији је оснивач друго правно или физичко лице на територији града Београда за радну 2016/2017. годину, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

Одлука о финансирању или суфинансирању пројеката из области унапређења безбедности саобраћаја на путевима на територији града Београда које реализују удружења, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

Одлука о проглашењу заштићеног станишта „Велико блато”, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

Правилник о општем обрасцу записника о инспекцијском надзору из изворне надлежности Града Београда, Службени лист Града Београда бр. 32/2016

Решење о одређивању улица за пешачки саобраћај на територији града Београда – пешачке зоне, Службени лист Града Београда бр. 36/2016

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о допуни Одлуке о образовању Међуресорног радног тела за планирање, праћење и координацију политика у области конкурентности и запошљавања, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Одлука о Завршном рачуну Националне службе за запошљавање за 2015. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Одлука о усвајању Завршног рачуна Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање за период 1. јануар – 31. децембар 2015. године, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Одлука о усвајању Завршног рачуна Републичког фонда за здравствено осигурање за 2015. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Правилник о измени Правилника о садржају и обиму права на здравствену заштиту из обавезног здравственог осигурања и о партиципацији за 2016. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Правилник о изменама и допунама Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2016. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2016

Службени лист Града Београда

Одлука о допуни Одлуке о правима и услугама социјалне заштите, Службени лист Града Београда бр. 37/2016

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о броју студената за упис у прву годину студијских програма Основних академских студија Криминалистике, Форензичког инжењерства, Информатике и рачунарства и студијског програма основних струковних студија Криминалистике који се финансирају из буџета на Криминалистичко-полицијској академији за школску 2016/2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 47/2016

Одлука о измени Одлуке о образовању Координационог тела за ефикасну заштиту права интелектуалне својине у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Правилник о минималним техничким и организационим условима за издавање дозволе за пружање медијске услуге на основу захтева пружаоца медијске услуге, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2016

Правилник о минималним условима за пружање медијске услуге и критеријумима за одлучивање у поступку издавања дозволе за пружање медијске услуге на основу спроведеног јавног конкурса, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2016

Правилник о уступању неискоришћених права јавних медијских сервиса на емитовање радијских, телевизијских и других медијских садржаја од изузетног значаја, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2016

Правилник о изменама Правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

Решење о поништењу Акта о вредновању, избору, финансирању и праћењу пројеката из Програма основних истраживања и основних усмерених истраживања за период од 2016. до 2020. године и Програма истраживања у области технолошког развоја за период од 2016. до 2019. године, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Листа најважнијих догађаја од посебног значаја за грађане у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 45/2016

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Одлука о доношењу Акционог плана за спровођење Стратегије развоја школског спорта у АП Војводини за 2016. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 29/2016

Одлука о броју студената за упис у прву годину студијских програма основних струковних, академских и интегрисаних студија, који се финансирају из буџета Аутономне Покрајине Војводине на факултетима у саставу Универзитета у Новом Саду, у школској 2016/2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 32/2016

Одлука о броју студената за упис у прву годину мастер академских студија и докторских академских студија, који се финансирају из буџета Аутономне Покрајине Војводине на факултетима у саставу Универзитета у Новом Саду, у школској 2016/2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 32/2016

Одлука о броју студената за упис у прву годину студијских програма основних струковних студија, који се финансирају из буџета Аутономне Покрајине Војводине, у високим школама струковних студија чији је оснивач Аутономна Покрајина Војводина, у школској 2016/2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 32/2016

Службени лист Града Београда

Обавештење Завода за заштиту споменика културе Града Београда – Установе културе од националног значаја, о евидентирању добра које ужива претходну заштиту: зграда у Кнеза Милоша број 19, општина Врачар, Службени лист Града Београда бр. 35/2016

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Индекси потрошачких цена за април 2016. године, Службени гласник Републике Србије бр. 46/2016

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом исплаћеним у априлу 2016. године, Службени гласник Републике Србије бр. 48/2016

2

**СПИСАК ПРЕТПЛАТА НА ДНЕВНЕ ЛИСТОВЕ,
СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ
БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2016. ГОДИНИ**

ДНЕВНИ ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ

1.	АЛО
2.	БЛИЦ
3.	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ
4.	ВРЕМЕ
5.	ДАНАС
6.	ИНФОРМЕР
7.	КУРИР
8.	НЕДЕЉНИК
9.	NEWSWEEK
10.	НИН
11.	ПЕЧАТ
12.	ПОЛИТИКА
13.	СРПСКИ ТЕЛЕГРАФ

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

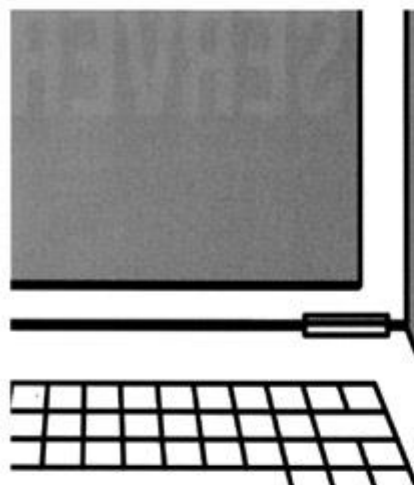
1.	ГЕРОНТОЛОГИЈА: часопис Геронтолошког друштва Србије
2.	КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ: лист за књижевност и друштвена питања
3.	НАЦИОНАЛНА РЕВИЈА СРБИЈА
4.	РС PRESS
5.	ПРАВНА ПРАКСА: часопис за примену прописа

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
2.	БИЛТЕН ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА
3.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ
4.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
5.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД
6.	САОПШТЕЊА РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ

3

ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА НОВИХ БРОЈЕВА ЧАСОПИСА

PC za moderan biznis

Branislav Bujanja

Računar za savremenog poslovnog čoveka mora da ispuni nekoliko kriterijuma koje je teško ujediniti u isto kućište: da je lak i malih dimenzija, da je brz, sa dovoljno memorije i smeštajnog prostora, da ima ekran osetljiv na dodir i da se lako transformiše u tablet. Da, i cena treba da bude povoljna. Analizirali smo aktuelnu ponudu i izdvojili pet kandidata, a vi se opredelite na osnovu kriterijuma koji je najvažniji za vaš biznis

34

Aktuelno

KOMENTAR

Uvodnik 7

Dejan Ristanović

KOMENTAR

U svetu knjiga 8

Sava Zdravković

Posle desetogodišnje sudske odiseje, Google je odbranio pravo da skenira knjige i tako stvori biblioteku sveopšteg ljudskog znanja, dok se Amazon promocijom novog Kindle Oasis-a kladi na ideju da su ljudi spremni da plate 300 dolara za uređaj na kome će čitati. Knjige su očito važne i u XXI veku.

KOMENTAR

Video - trend koji menja digitalnu strategiju 10

Jovana Vukić

Vesti 12

Bojan Stanojević i Andrijana Maksimović

Novi nivo bezbednosti 19

Luka Milinković

Bizit: Transformacija poslovanja 20

Prvi pogled

HTC 10 22

Dejan Ristanović

Ljubiteljima vrhunskih mobilnih telefona HTC će već prvih dana maja ponuditi model 10, osmišljen tako da „ima sve“. Pa da pogledamo „sve“ u novom kućištu...

Lenovo Vibe X3: Dobre mobilne vibracije 24

Branislav Bujanja

Qnap: Prava mera za kućni multimedijalni

NAS 25

Bojan Stanojević

CorelDraw X8: Stara slava i nove ideje 26

Nenad Veljković

Uslužni programi 28

Jovan Bulajić

GIZMODROM

Anatomija jednog drona 30

Voja Gašić

Osim za ometanje aviona na aerodromima i provokacije na fudbalskim utakmicama, dronovi mogu i veoma korisno da se upotrebe. Pogotovo oni s kamerom, kakve pravi kompanija DJI

Test zona

Laptop za moderan biznis 34

Branislav Bujanja

Ubiquiti: Wi-Fi u profi svetu 44

Dejan Ristanović

Iz prakse

Hackaday: Beograd u centru hardverskog sveta 76

Voja Antonić

Devetog aprila je u Beogradu održan hakerski skup svetskih razmera - Hackaday je u Domu Omladine održao celodnevnu konferenciju koju je posetilo oko 350 ljubitelja digitalnog konstruktorstva iz 16 evropskih država i iz Amerike. Narocito nas je zanimalo hakersko takmičenje u dekodiranju šifre ugrađene u oficijelni bež konferencije...

Android trikovi 80

Miloš Stamenković

UPS za vas 86

Vasilje Kodžopeljić, Dušan Gojsović

Komunikacije

Vrati mi moj domen! 88

Lazar Bošković

AlfaEvid: Evidencija radnog vremena glasovnim porukama 90

Com-4T: Pouzdana zaštita korporativne mreže 92

Luka Milinković

BIZIT

Srpsko tržište poslovnog softvera 46
Miodrag Ranisavljević

Dug put do ERP-a 50
Milan Bašić

S rađanjem ideje da se uvede ERP, preduzeće će se suočiti s brojnim manjkavostima u svojoj organizaciji. Guranje problema pod tepih nije rešenje – uvođenje softvera treba shvatiti kao dobru priliku da unapredite kompaniju. I eto prve koristi od ERP-a, pre nego što počnete da ga koristite.

AB Soft: ERP u svetu Androida 53
Milan Bašić

Coming: Dobra priprema – garancija uspeha 54

Digit: FIS – moćan, fleksibilan i povoljan ERP 55

FSD: ERP na Web-u 56
Jelena Viček

Melany: Balans u korist korisnika 58
Milan Bašić

Navigators za vaše poslovanje 59
Nebojša Albijanić

OSA: Jedinostveni ERP sistem koji upravlja vašom proizvodnjom 60

Cena dobrog poslovanja 62
Voja Gašić

Adacta: Nebo i zemlja 64
Darko Čandrić

GoPro: Kada složeno postane jednostavno 65
Milan Bašić

BSC: Dynamics NAV na cloud platformi? Realnost! 66
Ivan Mijailović

TC8000 Touch Computer 70

PC.Edu

Studirajte IT! 72

ITS, visoka škola za informacione tehnologije 74

Upotreba novih medija u obrazovanju 75
Mirjana Nešić

Rubrike

Odabrani bajtovi 95
Ladislav Struharić

Vedra strana 98

PC Press

Izdavač
PC PRESS, d.o.o.
Osmana Đikića 4, 11108 Beograd 12, p. fah 47,
N 44° 48.994', E 20° 28.800'

Redakcija: 011/2765-533 i 069/2187-742
Marketing: 011/2080-220
Fax: 011/2752-480
Mail: pc@pcpress.rs,
Web: www.pcpress.rs
Tekući račun: 205-9547-62

Direktor
Vesna Čarknajevo

Glavni i odgovorni urednik
Dejan Ristanović

Zamenik glavnog urednika
Voja Gašić

Izvršni urednik
Bojan Stanojević

Urednici
Milan Bašić, Jovan Bulajić,
Bojan Stojanović i Ladislav Struharić

Marketing
Andrijana Maksimović,
Aleksandra Cvjetić

Plasman i fotografije autora
Nenad Veljković

Redaktor
Jevrem Živanović

Dizajn i DTP
Vojislav Simić i Andrija Čeranić

Web administrator
Milan Basrak

Pretpлата
Nevenka Gašić

Distribucija
Beokolp, Beograd

Štampa
Rotografika, Subotica

Stalni stručni saradnici
Voja Antonić, Nenad Batočanin, Radovan Bibić, Branislav Bujanja, Vladimir Cerić, Branko Đaković, Đorđe Grujić, Marko Herman, Stevan Josimović, Miljan Jovanović, Damir Jović, Zoran Kehler, Vesna Knežević, Kristijan Lazić, Jovan Marić, Nikola Marković, Branislav Mihaljev, Majkl Mijatović, Mladen Mijatović, Luka Milinković, Vesna Milošević, Dragan Mitraković, Branko Nikitović, Pavle Peković, Bojan Petrović, Jelica Protić, Nebojša Prijić, Jelena Rupnik, Miloš Stamenković, Darko Staničić, Boris Stanojević, Aleksandar Šušnjar, Berislav Todorović, Nebojša Vasiljević, Nadežda Veljković, Jovana Vukić i Sava Zdravković

PC PRESS

Copyright © PC Press 2016.

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarница.net

CIP - Katalogizacija u publikaciji Narodna biblioteka Srbije, Beograd 004
PC : Personal computers : časopis za profesionalnu primenu računara / glavni i odgovorni urednik Dejan Ristanović. - 1995, br. 1 - Beograd (Osmana Đikića 4) : PC Press, 1995 - (Novi Sad: Color Print). - 29 cm Mesečno. = PC. Personal computers

COBISS.SR-ID 11164175 ISSN 0354-690X, COBISS.SR.ID 11164175

Издавач: LIBER, Београд

Главни и одговорни уредник: Милорад Добријевић

Уредник: др Слободан Р. Мартиновић

Редакција:

Др Милан Бјелић, доц. др Саша Веселиновић, мр Дејан Јовановић, доц. др Срђан Миленковић,
Драгана Буваринић, др Анкица Милојевић, Параскева Михајловић, мр Секула Новаковић, Невена Ракић,
др Весна Симовић, др Рајко Суџум

КОНТАКТ: LIBER, п. факс 10, 11030 Београд

Тел/факс: 011/ 236 00 26, моб. 065/ 44 8888 2

Е – mail: liber@verat.net pravnapraksa@ptt.rs

Е – mail за установе у области образовања: sloba1965@gmail.com

ШТАМПА: ЕтноСтил, Београд, тираж 500 примерака

CIP Каталогизација у публикацији, Narodna biblioteka Srbije, Beograd
ISSN 1820-1075 Pravna praksa (Beograd 2004), COBISS.SR-ID 114525452

САДРЖАЈ

Проф. др Велисав Марковић ПРАВИЛА КОНКУРЕНЦИЈЕ И ДРЖАВНА ПОМОЋ У ПОСЛОВАЊУ ПРИВРЕДНИХ СУБЈЕКТА	3
Секула Новаковић ОВЛАШЋЕЊА РУКОВОДИОЦА ДРЖАВНОГ ОРГАНА У ОБЛАСТИ РАДНИХ ОДНОСА	10
Драгољуб Симоновић КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПОЛНЕ СЛОБОДЕ	20
УПУТСТВО О ПРИМЕНИ ОДРЕДАБА ЗАКОНА О НАЧИНУ ОДРЕЂИВАЊА МАКСИМАЛНОГ БРОЈА ЗАПОСЛЕНИХ У ЈАВНОМ СЕКТОРУ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА ЗАПОСЛЕНИХ НА НОВЧАНУ НАКНАДУ ИЛИ ОТПРЕМНИНУ ИЗ БУЏЕТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	33
ПИТАЊА И ОДГОВОРИ	
Приправнички стаж у органу аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе	35
Упућивање на рад код другог послодавца	36
Премештај државног службеника	36
Уговор о допунском раду	37
Мере за непоштовање радне дисциплине, односно повреду радних обавеза	37
Право на запослење корисника породичне пензије	38
Допуштеност жалбе против решења о порезу на имовину	38
СУДСКА ПРАКСА	
УСТАВНИ СУД СРБИЈЕ	39
Овлашћења Уставног суда у поступку по уставној жалби	39
Уређивање накнаде трошкова превоза на рад и са рада запослених, постављених и именованих лица у органима локалне самоуправе	39
Конверзија права коришћења у право својине на неизграђеном грађевинском земљишту	40
Поступак за стицање статуса енергетски заштићеног купца	41
СУДОВИ ОПШТЕ НАДЛЕЖНОСТИ	43
Накнада трошкова превоза	43
Право запосленог на регрес за годишњи одмор и накнаду трошкова исхране у току рада	44
Престанак радног односа у установи за образовање и васпитање	45

Опозив уговора о поклону	46
Измена одлуке о висини износа за законско издржавање	47
Насиље у породици	47
Стварна надлежност за одлучивање о захтеву за накнаду штете у виду мање исплаћеног износа на име погребних трошкова од прописаног износа	48
Предлог за враћање у пређашње стање	49
Кривично дело учествовања у тучи	49
Оцена налаза и мишљења вештака	50
СУДОВИ ПОСЕБНЕ НАДЛЕЖНОСТИ	51
ПРИВРЕДНИ СУДОВИ	51
Обавеза достављања података Агенцији за привредне регистре	51
Право на накнаду штете након раскида уговора	51
Застарелост потраживања из уговора о факторингу	52
Обавеза јемца да испуни обавезу према повериоцу	52
Правна природа гаранције о расположивости товара	52
Доказ о оствареном праву на посредничку накнаду	53
Парициони рок и правилност изреке пресуде	53
Право задржавања	53
Могућност враћања у пређашње стање ако странка пропусти рочиште	54
Недозвољеност тужбе за утврђење непостојања чињенице	54
УПРАВНИ СУД	55
Ограничења у Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја	55
Одређивање коефицијента за радно место на које је распоређен војни службеник због потребе службе	56
Надлежност комуналног инспектора	56
Рушење објеката који су изграђени, односно реконструисани или дорађени без грађевинске дозволе	57
Услови за остваривање права на посебну новчану накнаду у виду доживотног новчаног месечног примања	59
Поступак у коме се утврђује обавеза уплате доприноса за обавезно здравствено осигурање до престанка осигурања	59
ПРЕКРИПАЈНИ СУДОВИ	60
Правни ставови из области материјалног права	60
ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА	62
Наплата потраживања на основу правоснажних судских пресуда - <i>Пресуда Рафаиловић и Стевановић против Србије</i>	62
СТРУЧНА МИШЉЕЊА	
МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА	64
Закључивање уговора о привременим и повременим пословима	64
Непуно радно време и скраћено радно време	64
Коришћење годишњег одмора након неплаћеног одсуства	65
Радиоправни статус запосленог који је изабран за директора јавног предузећа	65
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА И ПРИВРЕДЕ	65
Порески третман издатака на име хуманитарне помоћи	65
Обвезник пореза на доходак грађана	66
Утврђивање пореза на имовину за земљиште	67
Испуњавање пореске обавезе за преминуло физичко лице	67
Услови за царински поступак активног оплемењивања робе	68
Пословни приход правног лица које пружа услуге дистрибуције медијских садржаја	69
Порески третман промета услуге превоза грађевинског материјала	70
ПРЕГЛЕД НОВИХ ПРОПИСА	71
АКТУЕЛНИ ПОДАЦИ	73

4

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посредни књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавршавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа.

За овај број издвајамо:

- 1. Тих. Р. Ђорђевић: Из Србије кнеза Милоша: културне прилике од 1815. до 1839. године, 1922.**

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

ТИХ. Р. ЂОРЂЕВИЋ

ИЗ СРБИЈЕ КНЕЗА МИЛОША

КУЛТУРНЕ ПРИЛИКЕ ОД 1815 ДО 1839 ГОДИНЕ

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1. Кнез Михаилова улица 1.

1922.

ПРЕДГОВОР

Ова је књига само део једног већег рада о приликама у Србији за време прве владе Кнеза Милоша. У томе се раду говори о становништву, насељима и културним приликама тога времена. Он је био не само скициран, већ у главном и израђен још пре рата, али је тек после рата добио дефинитиван облик.

Главни извор из кога сам узимао грађу за овај рад била је наша Државна Архива. Сем тога служио сам се и грађом коју сам нашао у поузданој литератури, која се односи на прву владу Кнеза Милоша. Особито сам се корисно послужио класичним делом Г. Др. Мих. Гавриловића *Милош Обреновић* (I-III), које, и ако претежно говори о политичкој историји Србије за владе Кнеза Милоша, садржи и врло много и врло драгоцених излагања и о унутрашњим приликама и о културном стању тадашње Србије. Једино жалим што ми је још један део грађе, коју сам из Државне Архиве био исписао, али коју нисам стигао да унесем у овај посао, за време рата пропао. Та грађа истина не би много изменила општу слику коју сам о приликама у Србији за владе Кнеза Милоша створио, али су без ње, на жалост, многи детаљи остали без потребног пуног рељефа.

Намера ми је била да цео свој рад о приликама у Србији у време Кнеза Милоша наштампам у једној књизи, чији би одељци били: 1. *Становништво*, 2. *Насеља*, 3. *Културно стање*. Како је то, на жалост, све до сад било немогуће, ја сам поједине главе из њега, огледа ради, штампао у нашим повременим списима и часописима. Оне су од стране публике, мислим да није нескромно рећи, симпатично примљене. Нарочито су лепо примљене оне 'главе, у којима се говори о културном стању Србије за владе Кнеза Милоша. То ми је дало повода да, без мало све, главе које о томе говоре, издвојим, и да их, до бољих времена, овако посебно, наштампам.

Т. Р. Ђ.

КЊИЖЕВНОСТ

Књижевне прилике у Србији пре првог устанка. — Дотрајавање старе српске књижевности у Србији. — Стање за време првог устанка. — Нови правац у књижевности. — Стање под Кнезом Милошем. — Кнез Милош и књижевност. — Књижевници. — Књиге у маси народној. — Књижевни саобраћај. — Прва књижара. — Књигопечашња. — Прве штампане књиге и њихови писци. — Пишање правописа. — Штампане страних књига у Државној Књигопечашњи. — Покушаји за оснивање часописа. — Алманаси. — Новине Србске. — Аустријска цензура. — Библиошке. — Музеј.

На земљишту, на коме ће се јавити, у почетку XIX века, први заметак слободне Србије, од писане литературе животарила је и полако изумирала стара, средњевековна, српска литература. Пред први српски устанак и она је већ потпуно дотрајавала. На простору будуће Србије, кроз читави XVIII век, сем Трношког Летописа, није се из књижевности јавило ништа више, што би било вредно поменути.¹⁾ Како

¹⁾ Рад Вићентија Ракића, који је неко време био свештеник у Шапцу и ту 1791 године, у стиховима, написао „Житије преподобнаго Стефана првовѣнчанаго краља сербскога, нареченнаго вѣ иноцѣхъ Симеона.“ (Штампано у Будиму 1813. С. Новаковић, Српска Библиографија бр. 444) и Писнь историческа о жизни светаго и праведнаго Алексја челоуѣка божия (Будим. 1798. М. Ђ. Милићевић. Поменик, стр. 625) овде не рачунам, јер Ракић није био из Србије, већ з Аустрије, и само је привремено живео у Шапцу.

је у XVIII веку становништво Србије било принуђено да се у неколико махова расељава, то је и оно што је дотле од старог књижевног наслеђа могло бити сачувано, — или пренесено у Аустрију, или сакривено до бољих времена, или просто погубљено. Оно неколико манастира, што је било остало, представљало је онакажену слику наших старих књижевних центара. Остали су били запустели. У свакој кнежини био је бар по један пуст манастир, вели Вук Караџић.¹⁾ Код оваквога стања уточишта вере, с којом је била у интимној вези средњовековна српска књижевност, није никакво чудо, што се она у Србији, још у XVIII веку била готово потпуно угасила.

Калуђери и свештеници у Србији били су још само представници слабе писмености, која је служила подмирењу религиозних потреба; о каквој књижевности међу њима није било ни помена. Калуђери су били „сви без науке као и остали људи“, најученији међу њима био је онај „који зна добро читати, али је таквих било мало, а добрих писара још мање.“²⁾ Свештеници су стајали још горе; калуђери су и поред тако слабе науке представљали и отменије и ученије и боље познаваоце црквенога правила, јер „чешће чате у цркви и служе литурђију“, а попови, и кад имају цркву, служе у њој само о празницима, а кад немају, „служе летурђију од године до године по манастирима уз часне посте, само да се причесте.“ Од књига су имали само Требник за свој посао и

¹⁾ Вук С. Караџић, Даница 1827, стр. 108. 17-8 године „у целом пределу ваљевском остадоше [само] црква у Пауницама и манастир Грабовац“, све је остало било изгорело. (Љ. Стојановић, Записи бр. 3603 и 3650).

²⁾ Ibidem 111.

још ако су имали Часловац и Псалтир (из којих су учили) да се Богу моле. Време су проводили у раду као и остали људи: орали су, копали, крчили, косили цепали пруже и тако даље.¹⁾

Што се усред таквога стања јављају у Србији, и свештеници као што је прота Матеја Ненадовић, који је имао Кормчију, читао законе Јустинијанове, познавао Стари Завет, знао како „се Колумб навезао са својом дружином на сиње море да нађе Америку и упозна је са Европом,²⁾ написао Мемоаре и тако даље, то је било по изузетку. То су биле самоникле појаве, онако исто као што је тада било у Србији и самониклих војвода и политичара.

Стање свештеника и калуђера није се могло изменити одмах по ослобођењу. Цркве и манастири су истина обнављани или изнова подизани, али су свештеници и њихова спрема за дуго остали исти. Од тројице епископа 1831 године ниједан „не зна

¹⁾ Ibidem 112. Срп. Рјечник под *поп*. Вук наводи анегдоту како је дете питало попа: „Попе, зар и ти чуваш говеда?“ а он одговорио: „Е мој синко, те још да су моја!“ — Јован Рајић је за време аустријско-турског рата 1788 до 1791 године познао многе пребегле свештенике из Србије који су „једва знали читати и тајне стројити“ и који су били „крајње незналице као и прости народ“. (Ј. Рајић, Историја Катицизма, 15). По оцени Јована Јовановића Шакабенде, темишварског владике, пребегли свештеници за време турско-аустријског рата били су врло слабе писмености: Антоније Димитријевић, пожаревачки прота, није знао ни читати ни писати, Јован Ракићевић, свештеник из Омоља, био је неспособан за свештеника у Банату. Исти су такви Јефтимије Поповић, свештеник из Ђуприје, Тодор Богићевић, свештеник из Голупца, Живко Вучић из Градишта и Милош Хаднађевић из Г. Мутнице (Драг. М. Павловић, Србија за време последњег аустријско-турског рата, 216).

²⁾ Прота Матија, Мемоари 106, и 125.

ништа осим којекако читати, а писати — у правом смислу — не зна ниједан“.¹⁾ Још горе је било са обичним свештеницима, међу којима је било врло много неписмених и полуписмених који су напамет учили из Требника неопходно потребне ствари „и често би било муке да се међу више свештеника нађе само један који би умео показати Јеванђеље дотичнога дана.“²⁾ Чак 1834 године није било у околини Шапца свештеника „који би по закону службу Божествену као што треба свршио.“³⁾

Књига је у почетку XIX века било само у црквама и манастирима, у калуђера и свештеника и то искључиво верских; али их је било мало, „чак ни десета част“ од онога колико их је било потребно. Због тога су свештеници били „принуђени преписивати молитве и стихире из печатаних књига и један другогме додавати.“⁴⁾ Само у неким манастирима било је нешто и преко тога, али и то су били остатци некадашње наше старе цивилизације: манастирске исправе⁵⁾ и старе рукописне књиге.⁶⁾ Од руко-

¹⁾ Вукова Преписка II, 337.

²⁾ Др. Б. Куниберт, Српски устанак, 9.

³⁾ 10. марта 1834 године пише Вуле Григоријевић из Шапца Кнезу Милошу: „По милостивјејшем налогу Ваше Светлости отишао сам у Јаребице, гди је све свештенство и кнезови од свију села Нахије Дринске састало се. Но знајући да онамо нема ни свештеника који би по закону Службу Божествену као што треба свршио повео сам одавде проту Јована Павловића“. (Држ. Арх., К. К., Нах. Шабачка 1834).

⁴⁾ Новине Србске 1834, стр. 3-4.

⁵⁾ У Горњаку, Раваници, Студеници (Ј. Вујић, Путешествује по Србији I, 101—104, 120—122, 154—159; М. Петровић, Финансије и установе I, 724).

⁶⁾ У Никољу, Преображењу, Благовештењу, Тројици, (Ј. Вујић, II, 151—153, 157—158, 159—160, 203—205, 206; М. Петровић I, 726).

писа у духу наше старе литературе, који су постали у обновљеној Србији, мало се шта има поменути. Првих година XIX века написао је „Сказаније о пренесенији мошчеј Свјатаго во краљех Стефана из Студенице у Банат, сопственим трудом“ Вићентије Велимировић, јеромонах манастира Студенице.¹⁾ Још се казује да је Нићифор, игуман манастира Каленића († 1814), „читао старе Србуље и сабирао их са свих страна у Каленић и преписаво их, јер је имао особито леп рукопис.“²⁾ И најзад, Арсеније Стефановић, јеромонах манастира Љубостиње († 1835), оставио је у рукопису своје „Историјске записке и белешке.“³⁾ Сем тога треба напоменути да су у манастиру Сланцима, 1824 године, написали један бугарски „Зборник“ игуман тога манастира Нићифор и његов сапутник јеромонах Јеротеј,⁴⁾ и да је у Бранковини, 1831 године, по примеру учитеља ранијих времена,⁵⁾ написао једно „Јеванђеље“ Илија Јаковљевић учитељ бранковински.⁶⁾ Али су Нићифор и Јеротеј били Бугари и светогорски постриженици, а Илија је био

¹⁾ Герасим Георгијевић, Знаменити догађаји, стр. 92; М. Ђ. Милићевић, Поменик, стр. 51.

²⁾ М. Ђ. Милићевић, Поменик, стр. 443.

³⁾ Годишњица Н. Чупића 26, стр. 140.

⁴⁾ Споменик 37, стр. 37; и Споменик 49, стр. 153—170.

⁵⁾ Љ. Стојановић, Стари српски записи и натписи бр. 3561, 3371, 2237.

⁶⁾ Ibid. бр. 5983. Најзад, овде да поменемо да је 11. јула 1813 године написао Вићентије Ракић „Тропар умилителни“ и „Кондак“ и залепио их уз „Октојих“ саборне цркве у Београду, у којима се моли Бог да „дарује крепост на враги благоверному Господарју нашему Георгију, јакоже Давиду на прегордаго Голијата“ (М. Ђ. Милаћевић, Часови Одмора I, Београд 1858, стр. 16).

из Срема, те су сви производ средине и културе изван Србије. Сем тога Илијин је рад и ван манастира. У другим манастирима није било ничега што би се односило на књижевност. Шта више у бунама и метежима по манастирима је упропашћивано и оно што је дотле у њима било сачувано. Тако је за време Хаџи-Проданове буне, каленићски игуман Нићифор побацао у једну хлебну пећ велику количину „старих књига, повеља, хрисовуља и других записника.“¹⁾

Тако је, у почетку XIX века у обновљеној Србији, дотрајавала наша средњовековна књижевна култура. У новој Србији она није обнављана. Ново време донело је Србији нове потребе и нову књижевност. На место старе, црквене, несавремене, ниче нова, светска, савремена.

У Карађорђеву Србију долази врло рано, већ 1807 године, Доситеј Обрадовић. Он је истина био већ на завршетку књижевнога рада, али са дубоким знањем и са великом књижевном прошлошћу. Он у Србији већ слабо пише, али ствара терен за савремено писање. Учен човек, учитељ јасних погледа и писац који књигом уводи и у живот, он у Србију уноси другојаче погледе на књижевност, но што су били погледи србијанских манастираца, који су дотле чували издишућу српску књигу.

И ако су књижевне прилике за време првога устанка биле никакве, „нити се овде за књиге мари“, како вели Доситеј у једноме писму од 1810 године,²⁾ опет се нови књижевни правац јасно осећао. Сам

¹⁾ Гласник Српског Ученог Друштва XXI, стр. 48; Поменик, стр. 443.

²⁾ Домаћа писма Доситеја Обрадовића, Београд 1899 стр. 161.

Доситеј је у ономе, што је у Србији писао другојачи од својих предходника у њој.¹⁾ Исто тако другојаче раде и други људи у Београду: Јован Миоковић, наставник Велике Школе, преводи са руског „Житије Езопово“ и неколике басне,²⁾ Стефан Живковић преводи „Прикљученија Телемака“,³⁾ Иван Југовић преводи „Општу Историју“ и тако даље. Има помена да се и ван Београда, у унутрашњости Србије, радило у истом правцу. 1810 године написао је Јеремија Гагић, писар војводе Миленка Стојковића, у Поречу, књижицу „Благонаравие“, то јест „Правила с којима (омладина српска) нарав њихову украсити могу и истиним људима учинити се.“⁴⁾

У новој Србији помишља се и на штампање књига, чега у њој дотле није било. Већ 1 фебруара 1808 године пише Доситеј да је свој дом „у Београду за штампарију купио и приуготовио, ако Бог изволи нам благополучан даровати мир.“⁵⁾ Али Бог није изволео даровати Србији што јој је Доситеј желео. Пропашћу тековина првога устанка пропали су и сви почетци стварања новог књижевног полета у њој.

Други српски устанак само је наставак првога. Наша се стара књижевност ни у њему не обнавља, већ дефинитивно изумире. Ново време, нови људи и нове потребе доносе са свим другу књижевност. Чак и Црква напушта своје старе традиције и полази

¹⁾ Ст. Новаковић, Српска Библиографија бр. 344, 345, 346.

²⁾ Ibidem, бр. 468.

³⁾ Ibidem, 458.

⁴⁾ Вукова Преписка III, 740-750.

⁵⁾ Домаћа Писма, стр. 140.

новим путем. Кад је 1829 године био Пирх у манастиру Раваници, њезин калуђер Никанор, емигрант из Шибеника, наредио је те су манастирски певчици певали у хору, у брзом ратоборном темпу, песме „пуне патриотског жара, искићене јасним сликама одабраног облика“, „у славу Србије, које је он саставио и мелодију удесио“.¹⁾ Ново време беше са свим потисло старо.

Док се у Карађорђевој Србији издваја један засебан књижевни круг људи и, како, изгледа, центрише око личности Доситеја Обрадовића, дотле у Милошевој такве личности нема. Има појава из којих се види да је та личност требало да буде Вук Караџић. Још 1820 године дошао је Вук у Србију, почео учити неписменог Кнеза читању и чинити некоје предлоге и за подизање школа и књижевности. Стеван Живковић Телемак, који је и дотле жалио што Вук није заузео у Србији место, на које му дају право његове способности, врло се био обрадовао Вукову доласку у њу, али од Вукова књижевног и културног вођства није могло бити ништа. Кнез Милош је био човек који није волео ничије вођство и ни у чему у својој земљи. Сви доцнији покушаји Вукови да наметне Србији свој утицај били су без успеха. Централна личност за све, па и за литературу био је сам Кнез Милош. Вуков прекор „Данас у Србији Правитељсва, у правоме смислу ове речи, нема никаквога, него сте цело Правитељство Ви сами. Кад сте Ви у Крагујевцу и Правитељство је у Крагујевцу; кад сте Ви у Пожаревцу и оно је у Пожаревцу; кад сте Ви у Топчи-

¹⁾ Ото Дубислав Пирх, Путовање по Србији у година 1829, 120.

дери и оно је у Топчидери; кад сте Ви на путу и оно је на путу....“, тај Вуков прекор у односу на Правитељство, односи се на све па и на литературу.¹⁾ Кнез Милош пак ни по својим способностима ни по својим саветодавцима није могао бити такав центар. Због тога је све остало да зависи или од случаја или од потреба Кнеза Милоша.

Кнез Милош је био, као што је познато, неписмен, и у почетку нити је имао какве везе са књижевношћу нити је могао имати каквог осећања за њу. Мало по мало он долази у додир и са њом. Он је био човек великог интересовања и жељан сваке поуке и знања. Са таквим личним особинама, у положају који је заузео, и са којим су у вези толике потребе, морао се брзо обратити књизи. Њему су се, како се казује, сваки дан читали „најбољи европски листови“: „Аугзбуршке Новине“, „Газета Петробуршка“, Аустријски Обсерватор“, једне грчке новине, „Отомански Монитор“ и „Конституционел“²⁾ Даље он редовно држи „Новине Србске“ које излазе у Бечу.³⁾ Најзад, он има и библиотеку у Крагујевцу, о којој њени посетиоци с хвалом говоре. У њој су „Конверзациони Лексикон“, немачке, латинске и српске књиге, правног, философског, дипломатског, политичко-економског и историјског садржаја, које му се сваки дан читају.⁴⁾ У њој је један

¹⁾ Чак ни скупљање претплате на књиге није могло бити без одобрења Кнеза Милоша. 9 новембра 1829 моли Г. Захаријадис Кнеза Милоша да му одобри скупљати „приложнике“ за некакву књигу да би је могао „издати на тип“ (Државна Архива, Кнежевска Канцеларија. Школа 1829).

²⁾ Куниберт 156, Пирх 70, Споменик 24, 23.

³⁾ Нов. Србске 1818, 712.

⁴⁾ Ј. Вујић I, 166-167, Пирх 167, Куниберт, 156.

сто само за новине, један глобус, карте најразличитијих земаља у Европи, лепа бакрорези, који представљају низ старих српских владалаца и портрети знаменитијих лица новијег времена.¹⁾ Људи који су га посећивали веле да он „научене и просвештене људе у великом почитанију држи, пак такве добродетељију својом награђава“,²⁾ прима их као госте, одликује их пажњом, чини им олакшице при путовању по Србији и слуша њихове савете. Око њега су људи који не само говоре све европске језике,³⁾ већ и први људи који су у тадашњој Србији нешто представљали на књижевном пољу. Он је највећи „благодјеј србскога књижевства“, помаже књижевна предузећа⁴⁾ и излажење књига,⁵⁾ преплаћује се или купује велики број књига,⁶⁾ чини велике поклоне

¹⁾ Пирх. 167.

²⁾ Ј. Вујић II, 180.

³⁾ Пирх. 15, Споменик 24, 35.

⁴⁾ 1816 године шаље сто дуката у злату „уредништву Новина Србских“ које излазе у Бечу (Нов. Србске 1818, 439, Вукова Преписка I 158, 160); 1826 г. даје на дар Матици Српској 1000 гроша (М. Петровић I, 825; Ђ. Магарашевић, Путовање по Сраији 38, 56).

⁵⁾ 1818 год. шаље Вуку Караџићу 1500 форинага ради штампања „Српског Рјечника“ (Вукова Преписка II, 725); 1823 год. даје му 3000 гроша ради штампања народних песама (Вукова Преписка I, 655, II, 550).

⁶⁾ 1821 год. преплаћује се на сто примерака Вукових народних песама (Држ. Арх., Деловодни протокол 1821; Вуова Преписка II, 541, IV, 65), на 100 примерака „Животописанија“ Ј. Вујића (ту је и Кнегиња Љубица претплатник на 50 примерака), на 100 примерака „Србијанке“ С. Милутиновића. Даје 1000 гроша Ј. Вујићу за 25 примерака „Животописанија“ Ј. Вујића (Ј. Вујић I, 16.)

књижевницима¹⁾ и иде на руку свему што је у вези са књигом.²⁾ Оно што се из овога јасно види то је да људи који су му препоручивали лектуру нису били свештеници но светски људи са укусима и погледима другојачијим од оних из времена пре устанка. Све остало или је била реална практична потреба, или радозналост, или декор, или гест, или љубазност, или тежња за придобијањем људи. Правога интересовања за књижевност и њезин напредак он нити је имао, нити је допуштао да се правилно развија.

Све је ово колико доказ погледа на књижевност новог времена у Србији, толико и образац за друге. По томе обрасцу раде и браћа Кнеза Милоша, Јеврем и Јован, нарочито Јеврем, који је једини писмен од браће Обреновића, и од природе врло склон на новачења и напредак. Он отвара у Шапцу прву болницу и апотеку у Србији,³⁾ установљава прву музичку капелу,⁴⁾ држи отворену кућу, која је господски и укусно, чак по европски, намештена. И у

¹⁾ Лукијану Мушицком 200 форината (Држ. Арх., Деловодни протокол 13. фебруара 1822 г., № 138; Вукова Преписка III, 674), Вуку Караџићу у много махова поприличне суме (Вукова преписка II 550, 561, 582, 595, 626, 675, 668, 744, 761, 766, 773, 777, 794, IV, 11, 718; V, 204; М. Петровић I, 824) и одређује му сталну пензију (Вукова преписка II, 667, 801-804, Нов. Српске 1835, 75), Ј. Вујићу (М. Петровић I, 825), Миловану Видаковићу (М. Петровић I, 380, 825) и многим другим људима који се баве књигом (М. Петровић I, 824-826, III, 95, 183, 251, 252).

²⁾ Вуку Караџићу је набављао певаче народних песама и плаћао им дангубу (Вук. С. Караџић, С. н. пјесме I, стр. LXX).

³⁾ Ј. Вујић II, 98—99.

⁴⁾ М. Петровић I, 691.

Шапцу, и доцније, у Беогриду долазе му страни људи, које прима са пуно предусретљивости и љубазности, живи отмено и децу лепо васпитава.¹⁾ Његова кћи Ана има за васпитаче Тирола и његову госпођу, који је уче европском васпитању. Она је прва од Србијанки напустила народно одело и одевала се по последњој бечкој и париској моди,²⁾ свирала гостима на клавиру³⁾ и чак се огледала на књижевности. Јеврем прима „*Österreichischer Beobachter*“ и „*Allgemeine Zeitung*“, које му вешти секретар, Поповски, преводи на српски,⁴⁾ држи „Новине Србске“⁵⁾ и има библиотеку у којој је „Конверзациони Лексикон“ на немачком језику, а за тим „Сочененија Лафонтена, Коопера, Скота, Шилера и прочих других немачких списатеља“. Међу књигама је и Вујићево „Новјејше Земљописаније“ „и проче друге књиге“. Сам чита „Касацију Царицу или Траверзираног Октавијана“ од Видаковића и „радо се овим књигама занима“.⁶⁾ И Јеврем Обреновић показује наклоности према људима од књиге, уважава их, љубазно дочекује, гости их и чини им поклоне у новцу и иначе,⁷⁾ али се ни он, поред све своје напредности, не уздиже високо, нити се његов утицај на литературу осећа — Јован Обреновић исто тако показује интереса за књигу. И он држи „*Allgemeine Zeitung*“⁸⁾ и „Новине Србске“⁹⁾ и он има нешто би-

¹⁾ М. Светић, Огледало Србско 41.

²⁾ Куниберт 527.

³⁾ Вукова Преписка IV, 397.

⁴⁾ Ђ. Магарашевић, 10.

⁵⁾ Новине Србске 1818, 712.

⁶⁾ Ђ. Магарашевић, 16.

⁷⁾ Вукова Преписка V, 488, 492, 498.

⁸⁾ Пирх, 157.

⁹⁾ Новине Србске 1818, 712.

блиотеке.¹⁾ И Јеврем и Јован претплаћују се на већи број примерака књига.

И ван Кнеза Милоша и његове најближе својте налазимо понешто књижевне културе. 1829 године помиње се библиотека у канцеларији кнезова у Ужицу, у којој је било и немачких књига²⁾ и Гаврилова мала билиотека у конаку у Београду.³⁾ Аврам Гашпаровић, учитељ пожаревачки, поклонио је Пирху 1829 године од својих књига „које су биле у рафу поређане“ Светићево „Писмо Хорацијево о стихотворенију“.⁴⁾ Књига су морали имати и други људи, досељеници са стране: Давидовић,⁵⁾ Стејић, Куниберт, даље: доцнији професори, лекари, учитељи и други. Митрополит београдски Агатангел био је претплаћен на „Франкфуртске Новине“. „Новине Србске“ ишле су у Србију у пет примерака; 1816 године свих пет у Београд, 1818 године од пет примерака један прима Милосав Здравковић, кнез Ресавски, а други Јован Димитријевић из Добраче.⁶⁾

Уредништво „Новина Српских“, које нису ништа друго до наставак бечких „Новина Србских“, чак и са истим уредником, чине од 1834 године већ читав

¹⁾ Ј. Вујић II, 148.

²⁾ Пирх, 153.

³⁾ Ibidem 184. — Гаврило је био ванбрачни син Кнеза Милош и Јеленке. Умро је 30. јануара 1828 год. (Држ. Арх. Нах. Крагујевачка, писмо Ј Јакшића од 30 јануара 1828).

⁴⁾ М. Светић, Огледало Србско, 14.

⁵⁾ 18. јуна 1826 године пише из Крагујевца Д. Давидовић В. Караџићу: „Хвала Вам што сте „Blätter für die literarische Unterhaltung“ и за мене наручили“ (Вукова Преписка II, 97).

⁶⁾ Новине Србске 1818, 712.

мали књижевни центар, у који улазе: „Српске Народне Новине“, „Српски Народни Лист“, „Обште Новине“, „Монитер Отомански“, „Будимске Новине“, „Бечке Новине“, „Пожунске Новине“, „Северна Пчела“, „Журнал де деба“.

Сем библиотека у које долазе књиге и листови са стране, осим људи који се књигом користе, у Србији се, нарочито после 1820 године, налазе и људи који књиге пишу. Они су сви, с малим изузетком, дошљаци из Аустрије. Ту су од данас познатијих; Димитрије Давидовић, Јован Стејић, Димитрије Исајловић, Димитрије Тирол, Вукашин Радишић, Атанасије Николић, Ђорђе Зорић, Ђорђе Захаријевић, Лазо Зубан, и од данас мало познатих: Василије Јовановић „писар Суда Нахије Пожешке у Чачку“,¹⁾ Стефан Максимовић, „пожаревачке јуности наставник“,²⁾ Герасим Георгијевић, „епископ шабачки“,³⁾ Јован Николић, „концепист Народнога Суда Српског“,⁴⁾ Јован Павловић, „протопрезвитер шабачки“,⁵⁾ Сава Поповић, „учитељ прве класе младежи шабачке“,⁶⁾ Јосиф Вукмировић „игуман Свјатаго Монастира Николи“,⁷⁾ Јован Филиповић, „концепист Совета Књажевства Србског“,⁸⁾ Јован Печеновић.⁹⁾ Сем ових у Србији се често виђају и Срби књижевници који

¹⁾ Ст. Новаковић, Српска Библиографија бр. 857.

²⁾ Ibidem бр. 865.

³⁾ Ibidem бр. 1022.

⁴⁾ Ibidem бр. 871.

⁵⁾ Ibidem бр. 876.

⁶⁾ Ibidem бр. 877.

⁷⁾ Ibidem бр. 872.

⁸⁾ Ibidem бр. 1106.

⁹⁾ Ibidem бр. 909.

живе на страни: Вук Караџић, Сима Милутиновић, Павле Стаматовић.

У народној маси књига није било, сем Часловаца и Псалтира, који су служили као уџбеници у оно мало школа. Књиге су биле у почетку ретке чак и у Београду, и ако их је ту писмени свет био врло жељан. Кад би ко од Срба пречана донео по какву књигу, обично Доситијеве „Басне“, „Касију Царицу“, „Геновеву“, Видаковићева „Љубомира у Јелисеуму“ или Вукове „Песме“, оне би ишле из руке у руку. Често би се виђало како у дућанима, или пред њима, понеки чита какву књигу, а маса га света окружила и слуша.¹⁾ Куповање књига било је немогуће, јер се о њихову излажењу није ни знало Српска литература имала је дотле већ два књижарска „Каталога“: један из 1804, а други из 1833 године,²⁾ али тешко да су били и познати у Србији. Ни „Објавленија“ о књигама, штампана у „Новинама Србским“ у Бечу, у Србији нису имала успеха, јер су саме новине слабо у њу долазиле. Сама „Објавленија“ ради скупљања претплате свет је у почетку примао са неповерењем.³⁾ Доцније се почео

¹⁾ Сретен Л. П., Путовање по Новој Србији, 105.

²⁾ „Каталог разних црквених, молитвених, исторических и славено-србских и славенских књига, котори находјатсја у Г. Дамјана Каулица књигопродавца у Новом Саду. Будим 1894, 8°, стр. 40, и Јосиф Миловук, Књигоименик. Будим 1833, 8°, стр. 40. (С. Новаковић, Срп. Библ. бр. 26 и 866).

³⁾ 6. септембра 1818. год. пише Јаков Јакшић из Београда Вуку Караџићу: „За „Словар“ изволите ми јавити хоће ли скоро изићи. Београд и Срби овде кажу овако: Кад „Словар“ дође а ми ћемо оних десет гроша онда додати, дакле знате какав је овдашњи народ непросвештен, они хоћеду један пут књигу да виду, а за новце немајте бригае“ (Вукова Преписка III, 428, V, 398).

навикавати, и срећни су скупљачи истеривали приличан број претплатника.¹⁾ Мало по мало књига је, и ако не у великом броју, почела да улази и у масу, нарочито међу варошане. Особитих заслуга за ширење књига у Београду имао је, и иначе заслужни, Ђура Милутиновић, Црногорац, „познати родољубац и ревнитељ српскога књижества“, како га називају у списковима пренумераната, који је, и ако је био слеп, ревносно скупљао претплату, ишао по чаршији од дућана до дучана те продавао књиге и био „грубијан“ према ономе ко му се не бе одазвао.²⁾ Он је први „књигопродавац“ слободне Србије.³⁾ За Београдом, ишла је лагано и унутрашњост.⁴⁾

Па при свем том у Србији у широј маси књига није имала среће. Читалачка публика била је врло мала. Пренумерација „једини начин не само књигу издати, него је и по народу разнети“ значила је само куповање, али не и читање књига. Књиге познатијих писаца, који су имали јачих веза, имале су истина знатан број пренумераната, али су они већином „ретко кад што у књигама читали осим имена пренумераната која су се пред њиховим и за њиховим именима налазила.“⁵⁾ Претплаћивање је ишло или из поштовања према књизи у опште, или из пажње према писцу, или из атара према ску-

¹⁾ 1821 скупили су: Јован Миоковић у Шапцу и Ваљеву 115, а Ђикола Николајевић у Крагујевцу 10) пренумераната на једну књигу Ђ. Магарашевића (Вукова Преписка IV, 14, 99).

²⁾ Сретен Л. П., 108.

³⁾ Вукова Преписка III, 60, 63, 134, 146.

⁴⁾ Вукова Преписка V, 393, VI, 168.

⁵⁾ Голубица 1839, 22.

пљачу, или само да претплатници виде „како и њихово име као љубитеља књижевства међу пренумерентима печатно стоји,¹⁾ или просто из моде, јер је велики део претплатника био неписмен. Врло се мали део публикс претплаћивао из осећања потребе за читањем. Понекад су претплаћивања била и под морање, јер су претплату скупљали врло истакнути људи као што су: Јеврем Обреновић, Васа Поповић, Анта Протић и тако даље.²⁾ Пртплату су на књигу „Милош Обреновић“ од Вука С. Караџића „с помоћу Господаревом купили.“³⁾ Давидовићев „Забавник“ препоручивао је сам Кнез Милош, што је значило врло много.⁴⁾ Понекад су претплаћивана и деца, која још нису умела ни да говоре. Често пренумерација није била ни истинита.⁵⁾ Најзад, онај ко би се претплаћивао није много гледао на шта се претплаћује. Књига се више ценила по дебљини него по садржини.⁶⁾

Књижевни саобраћај био је врло тежак. Српски књижевници у Аустрији слали су књиге својим

¹⁾ Вукова Преписка III, 134; Голубица 1839, 22.

²⁾ Вукова Преписка IV, 119, 126; V, 534.

³⁾ Ibidem V, 578.

⁴⁾ 1. октобра 1833 године, № 3470 препоручује Кнез Милош „Забавник“ свима свештеницима, сударцима, капетанима, писарима, учитељима и свима особама које врше контумацке, полицајне и остале јавне службе (Држ. Арх., К. К., Народни Суд 1833).

⁵⁾ „Не чуди се што је пренумераната [на „Србијанку“] колико и егземплара! Много их је без паре стављено спомена ради, други су удвојено, нешто их је обнадеждно, и неки почести ради“ (Вукова Преписка I, 25 писмо С. Милутиновића Вуку. Види и VI, 188).

⁶⁾ Вукова Преписка I, 14.

претлатницама по приликама са вашара, на којима је било људи са свију страна. Тако је Д. Давидовић разаслао „Забавник“ за 1821 годину, тако Ј. Вујић своју: „Француску Граматику“ (1805), „Јетествословије“ (1809), „Земљописаније“ (1825 и тако даље.¹⁾ По приликама су слате књиге из Аустрије и претлатницама у Србији. Исто тако су слате књиге и из Србије. Прилике за слање књига по Србији, биле су, нарочито зими, врло ретке, јер је саобраћај био рђав. „Забавник“ за 1836 годину није се могао растурилити због рђавог пута, који је ометао саобраћај, те се „слабо куд и налазило прилике по којој би се могао разаслати.“ Због тога се умољавају потписници „кад се догоди да прилика каква из места њиног пође у Крагујевац, а они нек изволу упутити ју у Књажевску Печатњу књига да приме „Забавник“ и донесу им...“²⁾

Под Кнезом Милошем у почетку у Србији није било никаквих књижара. Правих књижара у то време мало је било и у Срба ван Србије.³⁾ Најближа књижара за Србију била је у Земуну, који је у свему представљао најближи културни центар.⁴⁾ Њу од почетка XIX века и за време Кнеза Милоша држи Гаврило Ковачевић, књиговезац, књигопродавац, па

¹⁾ Додатак Нов. Срб. за 1820; Ј. Вујић, Животописаније стр. 341, 371—372, 410.

²⁾ Новине Србске 1835, бр. 48.

³⁾ П. Стаматовић, Млади Србљин, 42-43.

⁴⁾ у Земуну се купују потребе којих у примитивној Србији још нема, у њему су лиферанти за потребе из Беча и из других крајева Аустрије за Кнеза Милоша и за Србију. У њему је „Словено-сербска Библиотека Земунска“. Земун у неким стварима чак и предњачи другим српским местима. Он први, још у почетку 1820 године, покушава да заведе

чак и списатељ.¹⁾ Код њега је вршено из Србије и претплаћивање на књиге које су у Аустрији излазиле.²⁾ У Земуну су сем Гаврила Ковачевића примали претплату из Србије и други људи.³⁾ Тек 1827 године јавља се у Србији прва књижара. Њу отвара Глигороје Возаровић, књиговезац и књигопродавац,⁴⁾ родом из Земуна. Занат је учио у Бечу, те је добро говорио немачки; од почетка је имао јаких веза, те је добро радио. У књижари је имао српских, немачких и француских књига. Чак је имао и Темпелхов „Седмогодишњи рат“.⁵⁾ Како је Возаровићева

Вукову граматику и правопис (Вукова Преписка III, 89-92) Земун је Србији у неким стварима образац. 1827 године препоручио је Кнез Милош кнезовима Београдског Суда да се у цркви београдској место изломљених дрвених рипида начини седам рипида од бакра „на подобије земунске нове цркве“. (М. Гавриловић II, 694).

¹⁾ Ст. Новаковић, Српска књига, 43; Ј. Вујић, Училиште добродетељи, 1823 стр. XVIII.

²⁾ У „Објављенију“ на прву част „Љубомира у Јелисиуму“ препоручује се Србијанцима претплаћивање у Земуну „код Гаврила Ковачевића“ (Новине Србске 1819, 632).

³⁾ На Вуков „Рјечник“ скупља претплату Михаило Павковић у Земуну „Објавленије“ на „Српски Рјечник“ од 20. марта 1816 године као прилог „Новинама Србским“ за 1816 годину; Вукова преписка I, 56); на „Забавник за 1820“ препоручује се да се „Србијанци у Земуну код Г. Василија Василијевића претплаћују (прилог „Новинама Србским“ за 1819). Исти прима претплату на Вукову „Даницу“ (Вукова Преписка III, 134, 136. IV, 424, 425). Код њега је претплатник на „Српске Летописи“ 1826 године Д. Давидовић. Даље су земунски скупљачи претплате из Србије: Мојсеј Лазаровић (Вукова Преписка IV, 423, V, 736) Athanas Petrovics Frucht-händler in Zemlin“ (Вукова Преписка IV, 316) и тако даље.

⁴⁾ Вукова Преписка V, 207, 367.

⁵⁾ Пирх, 44.

књижара била у маломе дућанчићу са источне стране садашње Саборне Цркве, у који се улазило на неколико басемака, она је била и нека врста читаонице, у коју су долазиле „Новине Србске“ и неки немачки листови, и зборно место људи од књиге и први књижевни центар у Србији. У њој су се могли видети сви људи који су представљали тадашњу српску интелигенцију: Вук Караџић, кад би се бавио у Србији, Д. Давидовић, Д. Исајловић, Д. Тирол, Цветко Рајовић, Бата-Лака, Ђ. Зорић и тако даље; а сем њих и трговци и грађани да чују светске новости. Ту је увек био и слепи Ђура Милутиновић, који је све новости по вароши разносио.¹⁾

У јесен 1834 године због преласка Државне Штампариие из Београда у Крагујевац „преселио се с алатом, калфама и шегртима својим ради везивања књига Књижевске Печатње“ у Крагујевац и Глигорије Возаровић „књиговезиц и књигопродавац београдски“, те је јамачно и ту био заметак другог књижевног центра Србије. „Књигопродавницу своју оставио је у Београду на месту где је била“, да њоме рукује његова домаћица.²⁾

Возаровић је био и издавач. Прва наштампана књига у Србији била је штампана о његовом трошку. Од око деведесет књига, колико је изашло од 1832 до 1839 године из Књажеско-српске Печатње, на двадесет их је „издано трошком Глигораја Возаровића, књиговезца и књигопродавца“.³⁾

¹⁾ Сретен Л. П., 105-107.

²⁾ Новине Српске 1834, 188.

³⁾ Ст. Новаковић, Српска Библиографија, бр. 846, 850, 872, 873, 874, 875, 899, 906, 922, 924, 939, 942, 968, 969, 970, 977, 1068.

Оно мало читалачке публике у Србији помагало се на сваки начин и Земуном, где је 1834 године Наум Димитријадес, трговац и књигопродавац, држао књиге на немачком и другим језицима и примао претплату за све књиге и периодична издања.¹⁾ У исто време могле су се добити књиге у Земуну и код Димитрија Николића.²⁾

У другој половини XVIII и у почетку XIX века било је пуно рукописа српских списатеља „новописаних и преведених“, који се нису могли штампати, но су се ваљали по буџацима.“³⁾ Томе ће по свој прилици бити узрок нешто мала читалачка публика, а нешто оскудица у меценама. Један велики део од узрока биће и у оскудици српских штампарија. Овај је узрок нарочито вредео за Србију, где ни црквених књига није било у довољној мери, те су „свештеници били принуђени преписивати молитве и стихире из печатних књига и један другому додавати.“⁴⁾ Због оскудице у књигама је Доситеј Обрадовић још у почетку 1808 године мислио на оснивање штампарије у Београду. Због те оскудице се и у Србији Кнеза Милоша мисао о завођењу штампарије и фабрике за хартију јавља доста рано.⁵⁾ Чим је пак обнародован Хатишериф од 1830 године, у

¹⁾ Новине Србске 1834, 120.

²⁾ П. Стаматовић, Млади Србљин, 42.

³⁾ Вук Стефановић [Караџић], Писменица сербскога језика, Виена 1814, стр. VI; Н. Радојчић, Автобиографија Петра Руњанина, Срем. Карловци 1914, стр. 120—121.

⁴⁾ Новине Србске 1834, 2—4.

⁵⁾ М. Гавриловић, II, 174; А. Арнаутовић, 9—25; В Будимовић, Историја српских штампарија, Београд 1912, 22 ■ даље; Вукова Преписка II, 80, 583—585; IV, 115—116.

који је унесена и нарочита тачка о одобрењу оснивања штампарије, одмах је отпочето и да се ради да се до ње дође, и у другој половини месеца маја 1831 године у Србији је већ била заведена Државна Штампарија или како се онда говорило: „Типографија“ „Књигопечатња“, „Књажеска Књигопечатња“, „Књажеско србска Књигопечатња“ или „Правителствена Књигопечатња“, која је најпре, до краја септембра 1833 године била у Београду, па је за тим пренесена у Крагујевац, а отуда је, у јуну 1835 године, враћена у Београд. Она је у почетку штампала „којекакве ситнице, као пасоше, објавленија, различне протоколе и упуства, тако даље.“¹⁾ 28 марта 1832 године наштампан је и један лист „Новина Србских“ за пробу.²⁾ За управника Штампарије био је постављен Адолф Берман, један врло способан Прус, а сем њега доведени су из Немачке и окретни и вешти слагачи, тако да је радила врло добро, а доцније и врло много — седам машина имала је у послу³⁾ — и стекла врло леп глас.⁴⁾ Међутим штампарија се није рентирала. Њени су дефицити попуњавани из државне благајне. Због тога јој је Кнез Милош 12 јула 1835 године, № 2444 дао привилегију „да само она може издавати: Новине Србске, Календаре, За-

¹⁾ М. Гавриловић, Милош Обреновић и Вук Караџић, 46; Вукова Преписка I, 409; II, 337

²⁾ Вукова Преписка I, 421; II, 329.

³⁾ Куниберт 356.

⁴⁾ „Књажеска књигопечатња србска у Крагујевцу, ако се и не може величином својом с другима славнијма у според ставити, зато опет у многим струкама различија и превасходства свог не само да је равна најзнаменитијим европејским књигопечатњама, но многе от ових у нечем несравњено превасходи“ (П. Стаматовић, Млади Сербљин 41-42).

бавнике, Црквене Књиге, Школске Књиге... тако да горе наведена дела нико други осим Типографије издавати не сме¹⁾

1832 године јављају се у Србији и прве штампане књиге. Требала је као прва да изађе књига Ј. Стејића „Сабор истине, и науке“ која је 5 марта те године била дата у штампу. Али кад се наштампало петнаест табака, буде обустављена, што је била писана без дебелог јера и што није означено откуда је шта у њој преведено.²⁾ Због тога изађе као прва „Србска Стихотворенија“.³⁾ Њу је 10 августа 1832 године Глигорије Возаровић „с дужним страхопочитанијем“ и „колениприклоно“ поднео Кнезу Милошу и младим кнезовима на дар „аки прво из новозаведене Светлости Ваше печатње изишавше дело“.⁴⁾ Ни Стејић ни писци „Стихотворенија“ нису били Србијанци, као што то нису били ни други доцнији писци књига нове штампарије, већ Срби са стране. Од 1832 до 1839 године наштампано је у Књажеско-Српској Печатњи на деведесет различитих

¹⁾ Зборник Закона и Уредаба, књ. 30, стр. 86.

²⁾ Вукова Преписка I. 429; II, 664—665.

³⁾ Вукова Преписка I, 440. — Прави је наслов на корицама ове књиге; „Србска Стихотворенија, сочинѣна одъ Ковачевића и Стаматовића. У Београду. Кодъ Глигоріа Возаровића 1832“. Она има два дела: Први је „Песма о случајној буни Срба против данја. Састављена Гаврилом Ковачевићем, сад други пут издана трошком Глигоріја Возаровића“, а други „Србском роду списано и посвећено од Н. Стаматовића“. У „Српској Библиографији“ од Ст. Новаковића књига је наведена не по наслову на корицама, већ по наслову првог дела. Због тога се чини као да је Новаковић није ни унео у „Србску Библиографију“.

⁴⁾ Држ. Арх. К. К. Београд.

књижевних предмета,¹⁾ од којих су, сем књига, пет годишњака²⁾ и један лист.³⁾ Писци су им сви готово по рођењу и по васпитању изван Србије. Ту убрајам и Вука Караџића и Милована Видаковића, који су истина рођени у Србији, али јој по васпитању не припадају. Поред њих се већ јављају и скромни почетци србијанских писаца. Не рачунајући оне који су, и ако Србијанци, штампали своје сариван Србије, као што је 1827 године, још пре оснивања штампарије у Србији, штампао у Будиму Петар Соколовић из Ваљевске Нахије из села Бранковине „Неколико стихова о возбужденију србског витеза Милоша Обреновића против Скопљак Сулејмана паше 1816“,⁴⁾ остајем само на раду Србијанаца у Србији. 1836 године Ана Ј. Обреновић, која се још радије у Давидовићеву „Забавнику“ за 1834 годину, огледала на књижевности и већ тада названа „првоначална србијанска списатељица“, превела је „Наравоучителне повести“⁵⁾ и 1839 године превели су „с немцког упражњенија ради на сербски језик у Оравици немцком језику учећи се сербски младићи“: Владимир Јакшић, Арсеније и Аксентије

1) 1832.—5, 1833—17, 1834—10, 1835—14, 1836—14, 1837—15, 1838—10, 1839—11. Свега 89 књига и 1 лист (Ст. Новаковић, Српска Библиографија).

2) „Забавник“ 1833—1836; „Београдска Лира“ 1833—1835; „Месецослов“ 1836—1839; „Уранија“ 1837—1838; Голубица с цветом“ 1839.

3) „Новине Србске“ 1834—1839.

4) 8^о, стр. 23. Ст. Новаковић, Српска Библиографија, број 691.

5) Београд 1836, стр. VI + 136, 8^о (Ст. Новаковић, Српски Библиографија, бр. 971).

Туцаковић „Ла Перуз, позоришна игра.“¹⁾ У Србијанце са малом оградом убрајам још и Јована Павловића, и Герасима Георгијевића који се као оригинални писци јављају: први 1833, а други 1838 године.²⁾ Они су истина рођени ван Србије: први у Босни, а други у Видину, али су одрасли и васпитали се у Србији.³⁾

Увођењем штампарије ваљало је решити и питање о правопису у Србији. Јамачно под утицајем околине с којом се „советовао“ о овом „сасма њежном и танком вопросу,“ Кнез Милош је био противан новоме Вуковом правопису. Због новог правописа, којим је штампана, била је, као што је напред речено, обустављена Стејићева књига, и он, увређен и љут, напушта Србију крајем јуна 1832 године.⁴⁾ Да би му ствар била сасвим јасна Кнез Милош се 31 јула 1832 године обрати и митрополиту Стефану Стратимировићу, „крепком бранитељу првобитности слова наших“, за савет, и он му 5 августа исте године, не само одобри погледе, но му још и похвали „ревност за одржање благочестија, вере и језика од новачења“. После овога се у штампарији у Србији са свим зацари стари правопис.⁵⁾ Узалуд је Вук Караџић писао Кнезу Милошу и доказивао му неупутност таквога стања

¹⁾ Београд 1839, стр. 75, 8^о Ст. Новаковић, Српска Библиографија, бр. 1071).

²⁾ Ст. Новаковић, Српска Библиографија, бр. 876, 877, 1022.

³⁾ М. Ђ. Милвићевић, Поменик, 490, 153.

⁴⁾ Вукова Преписка I, 428.

⁵⁾ М. Гавриловић, Милош Обреновић и Вук С. Караџић, 46—48.

ствари, стари правопис остаде у Србији за све време владе његове.

У одлично снабдевној Књажевској Књигопечатњи, која је могла штампати „сваког рода и содржанија књиге и сочиненија — ако иначе установљеним правилима придворне ценсуре противна нису — на србском, словенском или церковном, русијском, немачком, латинском, француском, талијанском, енглеском, влашком, бугарском, грчком, турском, арабском и чивутском језицима,“¹⁾ штампале су се за владе Кнеза Милоша и књиге на другим језицима. Ту на прво место стављам књиге београдских Јевреја, као производ из Србије, седам на броју (1837—3, 1838—4), штампане старим јеврејским словима. Две су од њих издане трошком Хаима Давича.²⁾ Судаћи по насловима (две носе наслове „Морални путоказатељ“) изгледа да су неке јеврејске књиге биле у духу тадашње српске литературе.³⁾ За тим су штампане књиге бугарске (1834—1, 1835—7, 1837—1), немачке (1834—1, 1836—5, 1839—1), грчке (1838—1).⁴⁾

1832 године, јавља се у Србији мисао о оснивању једног књижевног часописа. Димитрије Тирол учитељ деце Јеврема Обреновића, који је већ дотле,

¹⁾ М. Петровић I, 777.

²⁾ Голубица 1840, 312—314. — Можда је коју од ових књига сам Хаим Давичо и написао. На његовом гробу на старом јеврејском гробљу је натпис: „Овде лежи тело Хајима Давича, писца више јеврејских дела. Родио се 1800, умро 1868.“

³⁾ Једна јеврејска књига из 1840 год. носи наслов „Пут к добротели“ (8°, 122). (Голубица 1841, 245).

⁴⁾ Голубица 1839, 280, 285, 291; 1840, 306-309 и 310-311.

ван Србије, био написао неколико књига,¹⁾ уређивао „Банатски Алманах“²⁾ и чијим је суделовањем 1828. године створно је у Темишвару „Содружество љубитеља Књижевства Србског“,³⁾ мислио је да и у Србији треба отпочети рад на књижевности. Он је на име желео да оснује и да „у сојузу с нашим литераторима“ издаје књижевни лист под именом „Обзор Књижевства Србског“, који ће се старати „за изображеније језика српскога и за стално правописаније и усовршенствованије његово“ и који ће у шест главних, пространих, рубрика садржавати предмете из језика, историје књижевности и критике.⁴⁾ Шта је био узрок те ова Тиролова мисао није успела нема података.

Исти Димитрије Тирол, кренуо је тридесетих година и мисао о оснивању једног књижевно ученог друштва. Он је за њега написао и нарочита правила. Кад их је хтео штампати, цензура одлучи да се предлог о ученом друштву у Србији „са свим не одбапује, већ само због тога се не одобрава, што светли и милостиви књаз суди да ми овде довољно онакових особа немамо, који би намереније тога друштва са својима умнима произведенијама у дејство привели и да би тешко било таква набавити.“⁵⁾ Тек 1835 године успео је Тирол да наштампа своје

¹⁾ Ст. Новаковић, Српска Библиографија, бр. 109, 114, 144, 160, 169.

²⁾ За 1827, 1828 и 1829. (Ст. Новаковић, Српска Библиографија бр. 694, 720, 773).

³⁾ Вукова Преписка IV, 602; V, 589.

⁴⁾ Ibidem IV, 607—608.

⁵⁾ М. Петровић I, 769—771.

„Начертана је Устава Ученога Србскога Друштва.“¹⁾ Али од Ученог Друштва није могло бити ништа све до 1841 године.

1833 године јавља се „Забавник“ Д. Давидовића, који је пре тога излазио у Бечу²⁾ и излази као годишњак 1833—1835. — Исте године почела је излазити и „Београдска Лира“, коју је као годишњак издавао Глигорије Возаровић до 1835 године. За овима се, даље, јављају као годишњаци „Месецослов“, који као календар излази од 1836 до 1839; „Уранија“ Д. Тирола 1837 до 1838 и „Голубица с цветом“ Г. Возаровића 1839.

28 марта 1832 године наштампана је у Београду у Књажеској Типграфији под уредништвом Димитрија Исаиловића „Проба Србских Новина“ на једноме табаку.³⁾ То је био само оглед уређивања једног листа у Србији. Право пак излажење „Новина Србских“ отпочиње тек 1834 године у Крагујевцу. Напреднија класа, нарочито у Београду дочекала је „Новине Србске“ врло радосно. На Богојављење те године стигла је прва вест о њихову издавању, „и како је прво число истих новина обштеству београдском од секретара Суда Београдског Лазара Арсенијевића у кафани јавно прочитано, сви бивши членови тога обшества били су као обајани, што је Србија и издавање новина у својој средини доживела, којих никад, од како је Србија суштествовати почела, није у њој

¹⁾ Димитрије П. Тирол, Начертаније Устава Ученог Србског Друштва. Београд 1835. (Ст. Новаковић, Срп. Библиографија, бр. 946).

²⁾ 1815, 1816, 1818, 1819, 1820 и 1821.

³⁾ Вукова Преписка V, 263; П. Стаматовић, Младост Србљин, 63, Ст. Новаковић С. Библиографија бр. 833 и 905.

било“ — сви су тако весели били, да су се одмах стали молити Богу за Књаза. „За два часа подписао се 120 Београђана на новине.“ Слично је било и са грађанством и чиновницима у Крагујевцу, Ваљеву и Пожаревцу.¹⁾ „Новине Србске“ кренуте су „као силно средство к образовању народа сваког у Србији,“ те им је поред осталогa непрестано намењивана и просветна улога. По једној уредби Кнеза Милоша којом се препоручује држање „Новина Србских“ свима надлештвима, чиновницима вишим од капетана, општинама у којима има школа, имућнијим манастирима, свештеницима и свима кафанама, оне су имале за задатак не само да послуже „да би свак могао знати“ уредбе земаљске, које се у њима саопштавају, већ и да врше усавршавање у писмености и ширењу знања. Због тога се препоручује да „и сваки отац сину, који му је из школе изашао и хоће да практицира, новине држи, да му даде прилику себе усовершенствовати“, јер „народ читајући новине видети ће из њих шта други народи раде, шта се ново по свету догађа, и тако не само што ће обогаћавати разум познанијем разних полезних предмета но водити ће себи за ползу све оно што из новина видео буде да се добро и полезно у свету дела, а особито у отечеству свом, и тако ће новине бити полезна и поучна историја.“²⁾ Па при свему реченом „Новине Србске“ слабо су пролазиле. 1836 године имале су свега 300 претплатника, а 1837 јавило их се свега 150 и то 100 из Београда, а 50 из остале Србије.³⁾

¹⁾ Новине Србске 1834. 14.

²⁾ Новине Србске 1837, 201—202; Зборник закона и уредаба XXX, 192.

³⁾ Новине Србске 1837. Додатак бр. 1.

Све што је у Србији за владе Кнеза Милоша писано и штампано изгледа да је остајало само у Србији. У Турску књиге нису ишле, јер у њој сем свештеника ретко је ко други био писмен. Сем тога ни Турци никад нису трпели ширење туђих књига по својој држави. У Аустрији, пак, где је био не само најписменији део нашега народа, већ и наши књижевни центри и наши најистакнутији књижевници, књиге из Србије биле су потпуно забрањене. 2 фебруара 1833 године пише новосадски књижевник Ђорђе Ђирјаковић Вуку Караџићу да је у Србији изашао „Забавник“ Дим. Давидовића за 1833 годину „но не сме се к нама давати. Писали су, чујем, на конзилиум, ако допусти“. ¹⁾ 12. новембра 1836 пише Василије Василијевић из Земуна Вуку Караџићу и чуди се: „како можете од мене искати да вам те листове (Новине Србске) пошљем, кад сами знате да одонуд (из Србије) овамо није слобно ни мрве печатане пренети.“ ²⁾ Тек 1837 године добиле су „Новине Србске“ одобрење да могу улазити у Аустрију, ³⁾ и улазиле су све до краја владе Кнеза Милоша; ⁴⁾ али је забрана за друге штампане ствари остала и даље. ⁵⁾

Међу тим на књигама печатаним у Београду налазимо пренумераната и из Турске (из Ниша, Сарајева, Нове Вароши, Цариграда и тако даље) и из Аустрије (из Арада, Беча, Земуна, Лежимира, Меленаца, Н. Сада, Пеште и тако даље). ⁶⁾ На питање:

¹⁾ Вукова Преписка VI, 175.

²⁾ Вукова Преписка III, 168.

³⁾ Вукова Преписка IV, 213, 218.

⁴⁾ Вукова Преписка III, 273.

⁵⁾ Вукова Преписка III, 202, 208—209.

⁶⁾ Места су овде узета из листе пренумераната на књиге Доситеја Обрадовића, које су штампане у Србији, почевши од 1833 г.

да ли су ови пренумеранти и добијали књиге, или су се претплаћивали само да помогну српско „књижество“, тешко је дати одговора. На сваки начин да су за многе књиге налажени путови и начини да дођу до руку претплатника.

За владе Кнеза Милоша библиотеке су у Срба у опште биле ретке ствари.¹⁾ У почетку његове владе, сем понеке манастирске и нешто приватних, као што је већ поменуто, у Србији није било никакве друге библиотеке. Од 1832 године налазимо у Србији већ и јавних библиотека. Те се године помиње „Новозаведена Библиотека Вароши Београдске.“²⁾ 1837 године налазимо у Београду још „Књаеску Библиотеку“ и „Књајеско-типографијску Библиотеку“,³⁾ и крагујевичку „Библиотеку“,⁴⁾ Колико су ове библиотеке одгова-

¹⁾ 1834. год. било је најславније „књигохранилиште“ архиеп.-митрополијско у Карловкима; за овим племена Текелије у Араду и најзад књигохранилишта „свију епископата и манастира православних.“ Знаменито је било још „књигохранилиште“ епископа Мушицког. Сем тога било их је у гимназијама: Карловачкој и Новосадској (основано 1821 г. Вукова Преписка II, 499). „Вниманија је достојно јошт: земунско, дмитровачко, пештанско, градишко и нека новија“. Но изузевши два три сва остала „печат највећег небрежења и хладнокрвности њихових притјажатеља на себи очевидно носе“ (П. Стаматовић, Млади Србљин, 45). У неке библиотеке као да се слабо кад и улазило. У једноме допису из Неготина хвали се неготинска црква, али је, вели се, све бадава „кад јој је кључ скоро онако забачен као онај од Земунске Библиотеке“ (Новине Читалишта Београдског за 1847, стр. 154).

²⁾ Д. П. Тирол, Политическое Землѳописаніе, Београд 1832, 77; Списак пренумераната на „Живот и прикљученија Д. Обрадовића“ 1833.

³⁾ Списак пренумераната на „Тројесестарство“, 1837.

⁴⁾ Д. Момировичъ, Краткая исторія и географія Сербіи С. Петербургъ 1839, стр. 47.

рале својој намени и колика је била њихова употреба нема података.

*

За владе Кнеза Милоша почиње и прво интересовање и прикупљање предмета из области појединих наука. Србија је била богата старинама, од којих су многе још из преисторијских времена, али до ослобођења нико на њих није обраћао пажње. После ослобођења дошле су и старине на ред. И ту је Вук Караџић заорао прву бразду. 3 априла 1821 године шаље он из Крагујевца Копитару натпис с једног римског камена, који је нађен у Пожези, па отуда понесен за Крагујевац, али, због велике воде, остављен у Чачку.¹⁾ Даље он пише 1826 године чланак „Почетак описанија српских манастира“, у коме се вели да му је давнашња жеља била „да се сви наши манастири опишу“. Ту је он и описао неколике наше манастире.²⁾ Он је и после тога, у много прилика свраћао пажњу и на нашу старину. С јесени те исте године пропутовао је Србију Ј. Вујић, и, јамачно инспирисан чланком Вуковим у „Даници“ од те године, описао многе наше старине, нарочито цркве и манастире. Народне старешине, било да су то схватиле као дужност, било да им је наређено, слале су извештаје о старинама, кад год би их где нашле, или кад год би о њима сазнале, а Кнез Милош је обично наређивао да се пренесу у Крагујевац.³⁾ Међу тим он није знао вредност ста-

¹⁾ Вукова Преписка I. 191. Овај је камен доцније пренесен у Крагујевац, где га је, пред Кнежевском Канцеларијом, виђао 1826 године Ј. Вујић. (Ј. Вујић I, 168).

²⁾ Даница за 1826, стр. 1 и даље.

³⁾ Тих. Р. Ђорђевић, Из Државне Архиве, (Старинар 1907 до 1909).

рина, те на њих није обраћао велику пажњу. Шта више он је пре 1831 године многе старе новце, који су којегде у Србији нађени и прибрани у државној каси, послао у Беч и продао по њиховој металној вредности. Тек после тог времена почела се увиђати вредност старина и показивати већи интерес и о њима.¹⁾ Најзад, о старинама се почело говорити и у тадашњим новинама. „Новине Србске“ саопштавају да је мајор Никола Германи 1839 године, градећи кућу у Београду, нашао 270 комада „римских древних новаца.“²⁾ Но све то ништа није могло помоћи да се озбиљно настане око прикупљања и систематског сређивања старина, јер знање о њима у Србији није било никакво. Чак су и ученији људи о њима знали врло мало; за пости, пак, свет оне су често пута биле праве сензације и предмет фантастичког фабулирања.³⁾

Шта вреди о старинама, вреди и о предметима из области природних наука. Па ипак изгледа да је први заматак правога музеја био са природњачком збирком; бар први је помен музеја у Србији у вези са њом. 1837 године, на име помиње се у Крагујевцу *Музеј*, у који је Кнез Милош био сместио примерке од минерала, које му је немачки природњак, Барон Хердер, био донео са свога пута по Србији 1835 године.⁴⁾ Да ли су у томе Музеју били и археолошки предмети нема података. Исто се тако не зна ни шта је даље било са овим Музејем. Зна се само то да је Хердєрова збирка минерала пренесена

¹⁾ Глас V, 25.

²⁾ Новине Србске 1840, 116.

³⁾ Сретен Л П., 89.

⁴⁾ Споменик 17, 37.

у Београд, где се помиње 1843 године у минералошкој колекцији Лицеја.¹⁾ 1840 године изгледа да још није било археолошког музеја у Србији. Те године имао је Др. Ђорђе Мушицки збирку старих новаца, коју је некада Лукијан Мушицки био саставио у Срему. Њу је Ђорђе Мушицки намеравао да поклони музеју, кад се оснује.²⁾ 1841 године се помиње „Музеум Лицеума“ у Београду, за који је वालало откупити сабљу Ђурђа Бранковића из 1428 године.³⁾ Овај се Музеј помињо и 1843 године.⁴⁾ Но све ово изгледа да је било више прикупљање градива за музеј, него музеј. Право оснивање Народног Музеја, пада тек у 1844 години.⁵⁾

¹⁾ А. А. Paton, *Servia*, London 1845, 283.

²⁾ Додатак Новинама Србским за 1840, 207.

³⁾ Новине Србске 1840, 222.

⁴⁾ А. А. Paton, 283.

⁵⁾ Гласник 1, 153.

У складу са Стратегијом развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године (Службени гласник РС бр. 51/2010), а у жељи да корисницима учинимо видљивим садржај обимног библиотечног фонда којим библиотека Управе за заједничке послове републичких органа располаже, претходних година започели смо дигитализовање богате и разноврсне грађе. Са задовољством представљамо неке наслове из до сада дигитализованих монографских публикација, које се у целини могу видети у ПДФ формату на адреси: <http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

1904. година

Др Коста Кумануди: Правни положај одступелих министара, 1904.

1907. година

Др Драг. Аранђеловић: О учешћу судија у јавном животу, с нарочитим обзиром на наше прилике, 1907.

Јов. Лончарић: Државни савет по Уставу од 1838. године (студија из историје српске уставности), 1907.

Рударски законик за Краљевину Србију од 15. априла 1866. године с изменама и допунама од 21. јула 1877, од 6. фебруара 1896. и 27. јануара 1900. године

Стојан Новаковић: Уставно питање и закони Карађорђева времена – студија о постању и развићу врховне и средишње власти у Србији 1805–1811, 1907.

1908. година

Др Никодим Милаш: Грчко-римско законодавство о црквеној имовини, 1908.

1910. година

Др Тома Живановић: Појам узрочности у Кривичном Праву; Теорија воље и теорија свести (представе) о умишљају и *dolus eventualis*, 1910

Народна скупштина, II редовни састанак, 7. октобар 1910.

Народна скупштина, I редовни састанак, 17. децембар 1910.

Народна скупштина, LI редовни састанак, 18. децембар 1910.

1911. година

Закон о привременом пословном реду у Народној скупштини, Цетиње, 1911.

Народна скупштина, редовни састанак од 12. јануара до 31. јануара 1911. године

Народна скупштина, СХХХVI редовни састанак, 9. мај 1911.

1912. година

Народна скупштина, ХХХVII редовни састанак, 16. јануар 1912.

Народна скупштина, ХХХIX редовни састанак, 18. јануар 1912.

Народна скупштина, ХLI редовни састанак, 20. јануар 1912.

Народна скупштина, XII редовни састанак, 29. мај 1912.

Народна скупштина, XIV редовни састанак, 31. мај 1912.

Народна скупштина, ХХII редовни састанак, 11. јун 1912.

Народна скупштина, V редовни састанак, 28. јун 1912.

Др Милета Ст. Новаковић: Рад Хашкога изборнога суда, 1912.

Александар Арнаутовић: Штампарије у Србији у XIX веку, 1912.

1913. година

Др Милета Ст. Новаковић, Др Лазар Марковић: Српско–бугарски уговор са гледишта међународног права, 1913.

М. Р. С.: Срби и Бугари у прошлости и садашњости, 1913.

1914. година

Карл Кауцки: Класне супротности у доба француске револуције, 1914.

1915. година

Ј. Миодраговић: Трагични дани Београда – белешке из тринаестодневне владавине аустријске у Београду, 1915.

5

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. ДИПЛОМАТИЈА САВРЕМЕНЕ КИНЕ
Чанг Ћинмин
Београд: Албатрос плус, 2015.
2. МОДЕРНИЗАЦИЈА КИНЕСКЕ ЕКОНОМИЈЕ:
ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПРОМЕНА И СТРУКТУРНА
ТРАНСФОРМАЦИЈА
Сјао Генг
Београд: Албатрос плус, 2015.
3. ПОГЛЕД НА КИНУ: СВЕ ШТО ЖЕЛИТЕ ДА ЗНАТЕ О
КИНИ
Јин Бо
Београд: Албатрос плус, 2015.
4. У ПОХВАЛУ ХЛАДНОМЕ РАТУ: ПРОТИВИСТОРИЈА
Серђо Романо
Београд: Албатрос плус, 2015.
5. УСПОН И ПАД ТИТОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ:
ПОЛИТЕКОНОМСКИ БИЛАНС
Гојко Грђић
Београд: Албатрос плус, 2015.
6. ЕКОЛОШКА ЦИВИЛИЗАЦИЈА САВРЕМЕНЕ КИНЕ
Као Баојин, Јин Вуђин
Београд: Албатрос плус, 2015.
7. КОМПРОМИС И ТРУЛИ КОМПРОМИСИ
Авишаи Маргалит
Београд: Албатрос плус, 2011.
8. ВАТИКАН У БАЛКАНСКОМ ВРТЛОГУ: СТУДИЈЕ И
РАСПРАВЕ
Драгољуб Р. Живојиновић
Београд: Албатрос плус, 2012.
9. У ПОТРАЗИ ЗА ЗАШТИТНИКОМ: СТУДИЈЕ О
СРПСКО–АМЕРИЧКИМ ВЕЗАМА 1878–1920. ГОДИНЕ
Драгољуб Р. Живојиновић
Београд: Албатрос плус, 2010.
10. НАДМЕНИ САВЕЗНИК И ЗАНЕМАРЕНО СРПСТВО:
БРИТАНСКО–СРПСКИ ОДНОСИ 1875–1941
Драгољуб Р. Живојиновић
Београд: Албатрос плус, 2011.
11. ЗВОНО НАД МЕЂАМА
Рајко Лукач
Београд: Албатрос плус, 2015.

12. ПРАШКИ БЕГУНАЦ
Милош Николин
Београд: Албатрос плус, 2015.
13. ТОЛИКО ОД МЕНЕ: ДИГРЕСИЈЕ
Бранка Криловић
Београд: Албатрос плус, 2015.
14. ЖЕНА ИЗ САЕЦА
Грете Рулон
Београд: Албатрос плус, 2012.
15. НАДА
Хенрик Јул Јенсен
Београд: Албатрос плус, 2015.
16. БЕЛИН ТРОУГАО
Милена Вукоје Стаменковић
Београд: Албатрос плус, 2015.
17. ЗАГРОБНИ ДАРОВИ: ФРАГМЕНТАРИЈУМ
Тур Улвен
Београд: Албатрос плус, 2015.
18. ПИСАТИ ИЛИ УМРЕТИ: ЕСЕЈИСТИЧКИ ПУТОПИСИ:
КОПЕНХАГЕН–ПАРИЗ–РИО–ЛАНГЕБЕК
Хенрик Стангеруп
Београд: Албатрос плус, 2015.
19. НЕПРИЈАТЕЉСТВО
Микел Торуп
Београд: Албатрос плус, 2015.
20. ДРУГИ ЖИВОТ НИКОЛЕ ТЕСЛЕ: ОД АМЕРИКЕ 1974. ДО
СРБИЈЕ 2015.
Милоје Поповић
Београд: Албатрос плус, 2015.
21. ВИНЧА: ЗНАМЕЊЕ БОГОВА
Иван Драјзл
Београд: PortaLibris: ЦЕТ, 2015.
22. БИО ЈЕДНОМ ЈЕДАН НАРОД
Мирко Младеновић
Београд: PortaLibris: ЦЕТ, 2015.
23. 2084.
Александар Тешић
Београд: PortaLibris: ЦЕТ, 2015.
24. УБИСТВО У ПРЕДСЕДНИШТВУ СРБИЈЕ
Верослав Ранчић
Београд: PortaLibris: ЦЕТ, 2015.

25. ПОСЛЕДЊИ ГРАД: ПОТРАГА: ДЕО 1.
Небојша Петковић
Београд: PortaLibris: ЦЕТ, 2015.
26. АНЂЕО НА ПРОЗОРУ
Дарси Чан
Београд: Вулкан издаваштво, 2015.
27. БРОНЗАНИ КОЊАНИК
Павлина Сајмонс
Београд: Вулкан издаваштво, 2015.
28. ДНЕВНИК ЈЕДНОГ ШПИЈУНА
Луиђи Карлети
Београд: Вулкан издаваштво, 2015.
29. ФРИЦ
Сања Домазет
Београд: Вулкан издаваштво, 2014.
30. ГОСПОДИН ХОЛМС: НЕРЕШЕНА МИСТЕРИЈА
Мич Калин
Београд: Вулкан издаваштво, 2015.
31. КРАТКА ПОВЕСТ ВРЕМЕНА
Стивен Хокинг
Београд: Вулкан издаваштво, 2013.

PREPORUČUJEMO

1. Orhan Pamuk: ČUDAN OSEĆAJ U MENI: priča o životu bozadžije Mevluta Karataša, njegovim doživljajima, sanjarijama i prijateljima i slika istanbulskog života između 1969. i 2012. godine viđena očima mnogih lica / Beograd: Geopoetika, 2015.

Preuzeto sa sajta: <http://www.geopoetika.com/book.php?id=3504>

„Ima genijalnosti u ludilu Orhana Pamuka.”

Umberto Eko

Čudan osećaj u meni je ljubavna priča i u isti mah moderan ep. Roman na kojem je nobelovac Orhan Pamuk radio šest godina, objavljen u Turskoj decembra 2014. godine, pripoveda o životu u Istanbulu bozadžije Mevluta i njegove ljubavi kojoj je tri godine slao ljubavna pisma. Više od četrdeset godina, u razdoblju između 1969. i 2012, Mevlut na istanbulskim ulicama prodaje kiselo mleko, bozu, pilav, čuvar je parkinga. Posmatra kako ulice ispunjavaju različiti ljudi, kako se veliki deo grada ruši i nanovo gradi, kako svet pristiže iz Anadolije i stiče bogatstvo; s druge strane biva svedokom preobražaja, političkih trvenja i prevrata kroz koje zemlja prolazi. Uvek ga kopka šta je izvor nečeg što ga čini drukčijim od ostalih, tog čudnog osećaja u njemu. Ali nikada ne prestaje da misli na prodaju boze u zimskim večerima i na to ko je u stvari ona koju voli. Da li je u ljubavi važnija čovekova namera ili njegova sudbina? Da li naša sreća ili nesreća zavise od naših izbora ili nam se događaju mimo nas? U potrazi za odgovorima na ova pitanja, roman *Čudan osećaj u meni* daje sliku sučeljavanja porodičnog i života grada, gneva i bespomoćnosti žena unutar doma.

„Pamuk je najveći živi pisac.”

Le Point, Francuska

2. Danijel Goleman: FOKUSIRANOST: neprimetni pokretač izuzetnosti / Beograd: Geopoetika, 2015.

Preuzeto sa sajta: <http://www.geopoetika.com/book.php?id=3494>

Autor svetskog bestselera *Emocionalna inteligencija* vraća se s revolucionarnim osvrtom na najređi resurs današnjice i tajnu uspešnosti i ispunjenosti – pažnju.

U knjizi *Fokusiranost* psiholog i novinar Danijel Goleman istražuje nauku o pažnji u svim njenim oblicima. Obnavlja značaj tog retko primećenog i potcenjenog mentalnog svojstva koje igra neizmerno važnu ulogu u našem probijanju kroz život. Pažnja umnogome funkcioniše kao mišić: ako se loše koristi, oslabiće; ako se valjano koristi, jačaće. U doba neprekidnog ometanja pažnje, Goleman ubedljivo tvrdi da je sad važnije nego ikad da naučimo kako da izoštrimo fokus ako želimo da se takmičimo, a pogotovo ako želimo da budemo uspešni. U današnjem bučnom, brzom svetu, lako je postati izolovan, rastrojen, preplavljen. Iako se smatra da je obraćanje pažnje izgubljena veština, ona je u osnovi zadovoljstva, produktivnosti, dobrih međusobnih odnosa na ličnom i profesionalnom nivou.

Goleman pokazuje zašto su izuzetno uspešnim osobama potrebne tri vrste fokusa, kako to potkrepljuju obimne studije slučaja iz različitih polja, od sporta, preko obrazovanja i umetnosti, do poslovanja. Kombinacijom najnovijih istraživanja i praktičnih saznanja, *Fokusiranost* otkriva šta razlikuje stručnjake od amatera i zvezde od prosečnih izvođača. Izuzetno su važna poglavlja koja se bave značajem razvoja pažnje kod dece, jer se u njima ističe da je učenje dece veštinama koje podrazumevaju usredsređenost, zapravo polaganje temelja samosvesti i samokontrole na koje se nadograđuju druge veštine socijalnog i emocionalnog učenja, neophodnih za uspeh u školi, kasnije u poslu, ali pre svega u različitim oblicima socijalne integracije.

Fokusiranost najzad poziva čitaoce ne samo da obrate pažnju na njima lično važne stvari već i da je usmere na goruće probleme šireg sveta. Time ova zabavna i promišljena knjiga nudi ključ ne samo ličnog već i institucionalnog, a potom i planetarnog napretka, usmeravajući naša razmišljanja na budućnost, a ne samo na zavodljivo jednostavne zahteve sadašnjeg trenutka i mesta.

3. Dana Todorović: PARK LOGOVSKOJ / Beograd: Geopoetika, 2015.

Preuzeto sa sajta: <http://www.geopoetika.com/book.php?id=3590>

U srpsku književnost ugrađeno je još jedno suvereno ime. Dana Todorović je svojim drugim romanom opšila zlatnim nitima literarni ogrtač koji je krojila prethodnom knjigom.

Park Logovskoj zasnovan je na kafkijanskoj i orvelovskoj atmosferi. Temeljno pisan, kao da mu je sricano svako slovo i reč, zatvoren u taman i onespokojavajući svet, roman postavlja večita pitanja čovekove sumnje i preobražaja. Zidan je na najboljim temeljima klasične i moderne ruske i anglosaksonske tradicije, ali i dalekoistočne misli. Deluje kao neprobojni štit protiv čovekovih sopstvenih demona. Iako mračan, on hrabro traga za ospokojavajućim svetlom: svaka reč mu je probrana stopa koja se probija kroz čitaočevu svest. Rečenica ove knjige je kao bager koji pred sobom raščišćava sav jezički višak. Utabana staza deluje kao siguran put u majstorsku književnost.

Vladislav Bajac

Uvaženi šahovski velemajstor Sopoćin pristiže u Park Logovskoj, gde će se održati višednevni turnir. Posredi, međutim, nije uobičajeno šahovsko takmičenje – taj velemajstor „intelektualnog sporta“ igraće protiv šarolike galerije likova koji zajedno predstavljaju *narod*. Iza ovog turnira krije se jedan čitav metafizički svet. Šta je to što kriju šumarak, veliki časovnik i kula tog naizgled običnog parka što će junaka vući u svoju utrobu?

Svojim proserdeom i filozofskim pitanjima koje postavlja, autorka Dana Todorović nastavlja tradiciju koju su ispleli veliki ruski pisci poput Bulgakova i Puškina, spajajući humor i mrak ljudske duše.

4. Merete Linstrem: DANI U POVESTI TIŠINE / Beograd: Geopoetika, 2015.

Preuzeto sa sajta: <http://www.geopoetika.com/book.php?id=3527>

Nismo umeli da prihvatamo. Ta nesposobnost da prihvatimo nešto suštinsko u onom drugom. Moja nesposobnost da spoznam njegovu tugu, i on koji nije prihvatio nepostojanje tuge i kajanja u meni.

Roman ovenčan nagradom Norveške asocijacije književnih kritičara i nagradom za književnost Nordijskog saveta, razotkriva razorne posledice prećutkivanja porodičnih tajni iz prošlosti i odluke da se mir kupi tišinom.

U ovoj veoma sugestivnoj priči, mračnoj i sumornoj, ukršta se prošlost i sadašnjost, a na maestralan način pokazuje kako ostajanje u tišini sve više udaljava naratora Evu i njenog muža Simona od osećaja pripadnosti za kojim oboje čeznu. Pomoću vešto intoniranog jezika, preciznog i jednostavnog, bez ijedne suviše reči, naizgled obične svakodnevne teme kriju velike filozofske i istorijske dileme.

„Elegantna i jednostavna, ova proza otkriva izuzetan talenat.”

Publishers Weekly

„Remek-delo koje uznemirava svojom tišinom.”

Norway Times

Bolan, ali inspirativan roman. *Dani u povesti tišine* urezuju se u čitaočev um i srce i nikada ga ne napuštaju.

Jewish Book Council

„Zanosno. Slojevi tišine su virtuožno i vešto utkani u konstrukciju ovog narativa, tako da otkrivanje jednog sloja uvek vodi ka otvaranju sledećeg.”

Minneapolis Star Tribune

5. Dejvid Birn: KAKO RADI MUZIKA / Beograd: Geopoetika, 2015.

Preuzeto sa sajta:

<http://www.geopoetika.com/search.php?query=kako+radi+muzika&search=1>

Kako radi muzika je bestseler Dejvida Birna, raskošna svetkovina posvećena temi koju on čitav život promišlja. Oslanjajući se na svoj rad tokom perioda provedenog u grupi Talking Heads, na saradnju s Brajanom Inoom, kao i sa mnogim drugim umetnicima – uključujući tu i putovanja u Vagnerovu opersku kuću u Bajrojt, afrička sela, i na sva ona mesta gde se muzika može naći – Birn nam pokazuje da muzika izrasta kako iz kulturnih okolnosti, tako i iz individualne kreativnosti. Ovo je njegov magnum opus, rasprava o oslobađajućoj, životvornoj moći muzike, snažnog emotivnog naboja.

6

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ ЗА
ПЕРИОД АПРИЛ–МАЈ 2016. ГОДИНЕ**

1. КУЋА СЕЋАЊА И ЗАБОРАВА
Филип Давид
Београд: Лагуна, 2015.
2. ИСЛЕДНИК
Драган Великић
Београд: Лагуна, 2016.
3. ИСТОЧНО ОД РАЈА
Џон Стајнбек
Београд: Лагуна, 2015.
4. ЦРВЕНДАЋ
Ју Несбе
Београд: Лагуна, 2006.
5. ЦРВЕНО И ЦРНО
Стендал
Нови Сад: Матица српска, 1964.
6. О ГОВОРУ ТЕЛА
Хајнрих фон Клајст
Београд: Службени гласник, 2009.
7. ОНО ШТО НАС НЕ УБИЈЕ
Давид Лагеркранц
Београд: Чаробна књига, 2015.
8. СМИСАО ЖИВОТА: ПРИЧЕ ИЗ
ПСИХОТЕРАПИЈЕ
Ирвин Д. Јалом
Нови Сад: Психополис институт, 2015.
9. СИН
Ју Несбе
Београд: Лагуна, 2014.
10. МАРСОВАЦ
Енди Вир
Београд: Euro-Giunti, 2015.